

**Výskumná správa za Slovenskú republiku
realizovaná v rámci projektu
HESTIA
„Prevenčia obchodovania s ľuďmi a účelových
manželstiev: multidisciplinárne riešenie“**

Úvod

Medzi hlavné ciele výskumnej správy zaradujeme:

- preskúmanie prepojenia medzi účelovými manželstvami a obchodovaním s ľuďmi,
- poskytnutie nových informácií o zraniteľnosti, faktoroch, metódach a kanáloch, ktoré uľahčujú účelové manželstvo vedúce k obchodovaniu s ľuďmi,

s využitím kvalitatívnych a kvantitatívnych prístupov v zhromažďovaní informácií o predmetnom fenoméne.

Podklady získané od relevantných subjektov zainteresovaných v problematike obchodovania s ľuďmi, ako aj v problematike účelových manželstiev boli spracované Informačným centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „informačné centrum“). Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky je partnerom projektu HESTIA: „Prevencia obchodovania s ľuďmi a účelových manželstiev: multidisciplinárne riešenie“.

Výskumná správa sa snaží predstaviť, zrozumiteľne spracovať zadané ciele a odzrkadliť problematiku za Slovenskú republiku. Súčasťou je zadefinovanie základných pojmov ako obchodovanie s ľuďmi a účelové manželstvo.

Výskumná správa bude jedným z podkladov pre komplexné spracovanie výskumu organizáciou HEUNI. Záverečným spracovateľom výskumu za všetky krajiny zapojené do vyššie uvedeného projektu je organizácia HEUNI, ktorá predstavuje Európsky inštitút pre prevenciu a kontrolu kriminality, pridružený k Organizácii Spojených národov.

1 Dáta a metodológia

Ako už bolo v úvode naznačené, výskumná správa sa zameriava na zmapovanie situácie účelových manželstiev, obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov, respektíve sobášov z donútenia a prípadných prepojení medzi účelovými manželstvami a obchodovaním s ľuďmi, resp. s vykorisťujúcimi podmienkami v rámci účelových manželstiev.

Vo všeobecnosti je málo dostupných publikácií, ktoré by sa výlučne zaoberali stanovenou témou či zadanou oblasťou, preto sme sa pri spracovávaní komplexného prehľadu sústredili na získanie kvalitatívnych informácií formou rozhovorov od relevantných subjektov s využitím aj kvantitatívnych výstupov v podobe štatistických informácií pre ilustráciu situácie na Slovensku. Súčasťou správy sú teda štatistické výstupy k osobám zaradeným do Programu podpory a ochrany obetí obchodovania s ľuďmi Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „program“), ako aj štatistiky získané od úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru (ďalej len „úrad hraničnej a cudzineckej polície“), Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky či od Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Ako už bolo spomenuté, získané informácie pochádzajú od zástupcov vyššie uvedených inštitúcií, s ktorými prebiehali osobné či telefonické rozhovory a výstupy z rozhovorov tvoria obsah správy. Celkom bolo vykonaných 12 rozhovorov. Medzi oslovenými, s ktorými rozhovory prebiehali, boli aj zástupcovia mimovládneho sektora, ktorí participujú na ochrane a podpore obetí obchodovania s ľuďmi zaradených do programu, ako aj zástupca matrík. Všetkým inštitúciám, resp. ich zástupcom, ktorí poskytli rozhovor, bola správa zaslaná na pripomienkovanie a poskytnutie stanoviska.

Informácie poskytnuté v správe vychádzajú aj z príslušnej legislatívy Slovenskej republiky, zo získaných rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, uznesení Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície (ďalej len „národná jednotka“), ako aj z dostupných internetových zdrojov v podobe článkov týkajúcich sa účelových manželstiev a obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov.

2 Definícia hlavných pojmov

Pre správne porozumenie problematiky sa javí ako základné zadefinovanie pojmov obchodovanie s ľuďmi a účelové manželstvo. Avšak vzhľadom na to, že oba pojmy majú spoločné práve uzatvorenie manželstva, v tejto kapitole sa budeme venovať aj tejto oblasti z pohľadu oddelenia matrik odboru hlásenia pobytu a elektronizácie odboru registrov, matrik a hlásenia pobytu sekcie verejnej správy Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „oddelenie matrik“).

2.1 Uzavretie manželstva v Slovenskej republike

Problematiku uzavretia manželstva v Slovenskej republike upravuje zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o matrikách“). V znení § 2 zákona o rodine sa manželstvo uzatvára súhlasným vyhlásením snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, ktorá vedie matriku alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. Snúbenci verejne a slávnostným spôsobom v prítomnosti dvoch svedkov vyhlásia, že uzatvárajú manželstvo.

V prípade manželstva dvoch cudzincov alebo občana Slovenskej republiky s cudzincom sa na základe § 20 zákona č. 97/1963 Z. z. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov **sa forma uzavretia manželstva spravuje právom miesta, kde sa manželstvo uzatvára**. V tomto prípade je to územie Slovenskej republiky, preto forma a podmienky sobáša sú stanovené vnútroštátnou legislatívou, ktorá je platná aj pre cudzincov. V zmysle § 6 zákona o rodine sú preto snúbenci povinní pred uzavretím manželstva predložiť zákonom stanovené doklady. Ak ide o cudzinca, v takom prípade sa cudzinec riadi § 28 zákona o matrikách, ktorý taxatívne tieto povinné doklady určuje.

Podľa novely zákona o rodine, ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 2015, sa mení § 6 odsek 6 nasledovne: *„Snúbenec môže požiadať matričný úrad alebo príslušný orgán podľa § 3 o upustenie predloženia zákonom ustanovených dokladov podľa odseku 1, ak je ich zadováženie spojené s ťažko prekonateľnou prekážkou. Žiadosť musí byť písomná, osobne podaná snúbencom, podpísaná snúbencom a podrobne odôvodnená. Matričný úrad predkladá žiadosť s podrobným stanoviskom do piatich dní od jej doručenia na rozhodnutie okresného úradu, ktorý do piatich dní po jej doručení o nej rozhodne; matričný úrad je týmto rozhodnutím viazaný. Príslušný orgán podľa § 3 predkladá žiadosť s podrobným stanoviskom na rozhodnutie Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky, ktoré do piatich dní od doručenia žiadosti o nej rozhodne; príslušný orgán podľa § 3 je týmto rozhodnutím viazaný“*.

Podľa slov vedúcej oddelenia matrik v novele zákona prechádza rozhodovacia právomoc z príslušných orgánov na okresný úrad, ktorý rozhoduje v prípade, ak sa snúbenci obrátia v prvom rade na matričný úrad. Ak sa snúbenci obrátia na iný príslušný úrad, napr. konzulárny úrad, rozhoduje o povinnosti predloženia dokladov priamo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. Táto zmena je pozitívnym krokom k efektívnejšiemu a objektívnejšiemu rozhodnutiu zo strany poverených orgánov, pričom sa zachová princíp rýchlosti konania vďaka päťdňovým lehotám uvedeným v novele zákona.

Sprísňuje sa zároveň režim odpustenia predloženia dokladov, ktoré snúbenec predkladá matričnému úradu k žiadosti o uzavretie manželstva. Požiadavka na novelizáciu vyplynula aj z aplikačnej praxe, nakoľko niektoré matričné úrady pristupovali k posudzovaniu dokladov a listín benevolentne a umožnili nahradiť dôležité doklady o osobnom stave čestným prehlásením snúbenca.

2.2 Obchodovanie s ľuďmi

Skutkovú podstatu trestného činu obchodovania s ľuďmi definuje § 179 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“).

S účinnosťou zákona č. 204/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony od 1. augusta 2013 bola skutková podstata trestného činu obchodovania s ľuďmi doplnená.

V odseku 1 § 179 Trestného zákona boli prostriedky obchodovania s ľuďmi doplnené o „únos“ a účel obchodovania s ľuďmi doplnený o „nútený sobáš“, „žobranie“ ako jednu z foriem nútenej práce a nútenej služby a o „zneužívanie na páchanie trestnej činnosti“.

Odsek 2 § 179 Trestného zákona bol nahradený v celom rozsahu a poskytuje legálnu definíciu pre páchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi na osobe mladšej ako 18 rokov, teda na dieťati. Medzi účely bola okrem účelov doplnených novelizáciou v odseku 1 doplnená aj „nezákonná adopcia“.

Odsek 3 § 179 Trestného zákona bol v zmysle novelizácie doplnený o ďalšie formy spáchania trestného činu a jeho následkov. Zmena a doplnenie skutkovej podstaty trestného činu obchodovania s ľuďmi bola uskutočnená z dôvodu transpozície Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ z 5. apríla 2011 o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania s ľuďmi, ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2002/62/SVV (ďalej len „smernica“).

§ 179 Trestného zákona Obchodovanie s ľuďmi

(1) „Kto s použitím podvodného konania, lsti, obmedzovania osobnej slobody, únosu, násilia, hrozby násilia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatia alebo poskytnutia peňažného plnenia či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitia svojho postavenia alebo zneužitia bezbrannosti alebo inak zraniteľného postavenia zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme iného, hoci aj s jeho súhlasom, na účel jeho prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane pornografie, nútenej práce či nútenej služby vrátane žobrania, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, **núteného sobáša**, zneužívania na páchanie trestnej činnosti, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania, potrestá sa odňatím slobody na štyri až desať rokov.

- (2) Rovnako ako v odseku 1 sa potrestá, kto zláka, prepraví, prechováva, odovzdá alebo prevezme dieťa, hoci aj s jeho súhlasom, na účel detskej prostitúcie alebo inej formy sexuálneho vykorisťovania vrátane detskej pornografie, nútenej práce či nútenej služby vrátane žobrania, otroctva alebo praktík podobných otroctvu, nevoľníctva, **núteného sobáša**, zneužívania na páchanie trestnej činnosti, nezákonnej adopcie, odoberania orgánov, tkanív či bunky alebo iných foriem vykorisťovania.
- (3) Odňatím slobody na sedem až dvanásť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
- a) a získa ním pre seba alebo pre iného väčší prospech,
  - b) a vydá takýmto činom iného do nebezpečenstva ťažkej ujmy na zdraví alebo smrti,
  - c) ako verejný činiteľ,
  - d) na chránenej osobe,
  - e) z osobitného motívu, alebo
  - f) závažnejším spôsobom konania.
- (4) Odňatím slobody na dvanásť rokov až dvadsať rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
- a) a získa ním pre seba alebo pre iného značný prospech,
  - b) a spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo
  - c) ako člen nebezpečného zoskupenia.
- (5) Odňatím slobody na dvadsať rokov až dvadsaťpäť rokov alebo trestom odňatia slobody na doživotie sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 alebo 2
- a) a získa ním pre seba alebo pre iného prospech veľkého rozsahu, alebo
  - b) s spôsobí ním ťažkú ujmu na zdraví viacerým osobám alebo smrť viacerých osôb.“.

Trestný zákon však neuvádza bližší výklad pojmu „nútený sobáš“. Nútený sobáš nie je ani osobitným trestným činom alebo takto definovaným protiprávnym konaním. Dôvodová správa k návrhu zákona č. 204/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v osobitnej časti, len uvádza, že „s ohľadom na doterajšiu prax dopĺňa odkaz na „nútené sobáše“, ktoré predstavujú osobitnú formu obchodovania s ľuďmi“. Ani preambula smernice, ani text samotnej smernice neposkytuje definíciu, respektíve výklad pojmu nútený sobáš. Preambula smernice v 11. bode uvádza, že vymedzenie obchodovania s ľuďmi zahŕňa aj činnosť ako **nútené manželstvo, pokiaľ napĺňa skutkovú podstatu obchodovania s ľuďmi, avšak bez bližšieho objasnenia obsahu použitých pojmov.**

V tejto súvislosti sme oslovili Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré bolo zodpovedným rezortom za transpozíciu smernice. Podľa ich informatívneho výkladu pod pojmom „nútený sobáš“ v zmysle § 179 Trestného zákona treba rozumieť **uzavretie manželstva z donútenia.**

Článok 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) obsahuje definíciu manželstva.

Čl. 1 zákona o rodine

„Manželstvo je zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobro. Manžel a manželka sú si rovní v právach a povinnostiach. Hlavným účelom manželstva je založenie rodiny a riadna výchova detí.“

§ 1 odsek 1 zákona o rodine sa venuje vzniku manželstva:

*„Manželstvo je zväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich **dobrovoľného a slobodného** rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom.“*

V prípade núteného sobáša absentuje znak dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo u jedného z účastníkov tohto zväzku. Pre naplnenie znaku núteného sobáša v prípade trestného činu obchodovania s ľuďmi bude preto nevyhnutné preukázať, že k uzavretiu manželstva neprišlo na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia, ale z donútenia. Donútenie môže mať rôzne formy, či už psychického alebo fyzického charakteru.

Pri obchodovaní s ľuďmi je predmetom ochrany záujem na potieraní obchodu s ľuďmi, bez ohľadu na to, či ide o ženu, muža alebo dieťa, ako aj slobodné rozhodovanie v sexuálnej sfére a osobná sloboda.

Táto úprava postihuje len obchod s ľuďmi za účelom ich vykorisťovania určitými formami, nie samotné vykorisťovanie, ktoré postihujú iné ustanovenia. Ustanovenie § 179 Trestného zákona postihuje trestnú činnosť páchanú tak v rámci Slovenskej republiky, ako aj v zahraničí. Prípadný nesúhlas obete trestného činu nie je prekážkou k trestnému stíhaniu páchatel'a tohto trestného činu. Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmysel a zároveň pohnútko konania páchatel'a¹. Páchatel'om, ako aj poškodeným môže byť ktokoľvek.

Problematika obchodovania s ľuďmi po stránke odhaľovania a vyšetrovania predmetného trestného činu spadá do pôsobnosti špecializovaného policajného útvaru, ktorým je národná jednotka organizačne začlenená do úradu hraničnej a cudzineckej polície.

Slovenská republika sa v súlade s vnútroštátnou a medzinárodnou legislatívou snaží pomáhať osobám postihnutým trestným činom obchodovania s ľuďmi. Obetiam je možné poskytnúť pomoc a podporu prostredníctvom špecializovaného programu. Gestorom programu a monitorovacím útvarom je zariadenie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, informačné centrum.

2.2.1 Indikátory obchodovania s ľuďmi

Indikátorov obchodovania s ľuďmi je mnoho, my sme však našu pozornosť zamerali výlučne na indikátory, ktoré napomôžu identifikovať obchodovanie s ľuďmi za účelom núteného sobáša.

---

¹ Komentár k Trestnému zákonu č. 300/2005 Z. z. Komentár spracovaný pod vedením vedúceho autorského kolektívu JUDr. Jozefa Čentéša, PhD.

Nakoľko nútené sobáše ako forma obchodovania s ľuďmi je pomerne aktuálnou záležitosťou či skôr novodobý trend, indikátory nie sú ustálené, avšak zo získaných poznatkov a zaznamenaných prípadov je možné vytvoriť skupinu spoločných znakov pre všetky prípady obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov.

Medzi indikátory obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša zaradujeme:

- zamedzený prístup k osobným dokladom,
- existencia fiktívneho dlhu (za cestu, ubytovanie, sprostredkovanie práce a pod.),
- kontrolovaný pohyb,
- obmedzovanie slobody pohybu, kontaktu s blízkymi osobami,
- indícia o tom, že obchodník kontroluje rozhovory s rodinou, políciou,
- zastrasovanie, vyhrážanie ublížením na zdraví,
- nedostatok jedla, vody, spánku, lekárskej starostlivosti alebo iných základných potrieb,
- psychický/fyzický teror/nátlak/ublíženie s cieľom uzatvorenia manželstva.

Skutočný zámer obchodníka s ľuďmi sa v značnej miere prípadov prejaví až po príchode potenciálnej obeť do cieľovej krajiny. To znamená, že nábor je realizovaný s využitím ľsti a podvodného konania, napríklad ponukou práce v zahraničí či predstieraním ľúbostného vzťahu náborára k obeť. Vyskytol sa však aj prípad, kde ako forma náboru bola ponuka uzatvorenia účelového manželstva. V takýchto prípadoch potenciálna obeť vycestuje do zahraničia bez akéhokolvek podozrenia a dobrovoľne.

Na záver je nutné poznamenať, že na to, aby sme mohli hovoriť o obchodovaní s ľuďmi, musia byť prítomné všetky prvky obchodovania s ľuďmi. Trestný čin obchodovania s ľuďmi vychádza z medzinárodne uznávanej definície vyplývajúcej z **Dohovoru Organizácie Spojených národov** proti nadnárodnému organizovanému zločinu a jeho **dodatkového Protokolu o prevencii, potlačaní a trestaní obchodovania s ľuďmi, osobitne ženami a deťmi** (tzv. Palermský protokol). Definícia obchodovania s ľuďmi podľa Palermského protokolu v sebe zahŕňa tri základné, vzájomne prepojené prvky, ktoré charakterizujú mechanizmus obchodovania s ľuďmi a tými sú **konanie, prostriedky a účel**.

Pre prípady nútených sobášov **účelom** je sobáš z donútenia. **Konaním** sa rozumie zlákanie, preprava, prechovávanie, odovzdávanie alebo prijatie iného. Medzi **prostriedky** zaradujeme použitie podvodného konania, ľsti, obmedzovania osobnej slobody, únosu, násilia, hrozby násilia, hrozby inej ťažkej ujmy alebo iných foriem donucovania, prijatie alebo poskytnutie peňažného plnenia, či iných výhod na dosiahnutie súhlasu osoby, na ktorú je iná osoba odkázaná, alebo zneužitie svojho postavenia, alebo zneužitie bezbrannosti, alebo inak zraniteľného postavenia osoby.

2.2.2 Pomoc obetiam obchodovania s ľuďmi

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako gestor problematiky obchodovania s ľuďmi zastrešuje aj špeciálny program zameraný na poskytnutie pomoci a podpory pre obeť obchodovania s ľuďmi, ktorého gestorom je informačné centrum.

Pri dôvodnom podozrení, že ide o obeť o obchodovania s ľuďmi, je takejto osobe ponúknutá možnosť vstupu do programu. Podmienkou na vstup do programu je dobrovoľný súhlas potenciálnej obeť so zaradením do programu, ako aj prerušenie kontaktu s kriminálnym prostredím. Následne je možné takejto osobe vypracovať individuálny plán pomoci a prostredníctvom programu jej poskytnúť adekvátnu pomoc a podporu po prežitej traume.

Navrhovaná a poskytovaná pomoc a podpora je zameraná na stabilizáciu osoby a prípadnú integráciu či reintegráciu do spoločnosti. Program zahŕňa širokú škálu služieb a možností pomoci obeť obchodovania s ľuďmi.

Postup pri identifikácii obeť v Slovenskej republike, ako aj pri ich prípadnom zaradení do programu je upravený v ***národnom referenčnom rámci***. Tento materiál obsahuje štruktúru spolupracujúcich subjektov, prostredníctvom ktorej štátne orgány naplňajú svoje záväzky ohľadne ochrany a presadzovania ľudských práv osôb, ktoré sa stali obeťami, koordinujúc pritom svoje úsilie v rámci strategického partnerstva s občianskou spoločnosťou. Jeho základným cieľom je zabezpečiť rešpektovanie ľudských práv obeť a poskytovanie účinnej dostupnosti služieb pre ne. Sekundárne môže národný referenčný mechanizmus napomôcť rozvíjaniu národných politík a procedúr týkajúcich sa obeť, akými sú napríklad právna úprava na úseku legalizácie ich pobytu a znovu sa usadenia, ich kompenzácie a poskytovania ochrany.

Identifikovať potenciálnu obeť obchodovania s ľuďmi môže akýkoľvek subjekt pochádzajúci z prostredia štátnych orgánov, medzinárodných či mimovládnych organizácií, ako aj zo zahraničia. Inicovať identifikáciu obeť môžu teda príslušníci rôznych služieb Policajného zboru, prokuratúry, zamestnanci Migračného úradu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, zamestnanci úradov práce, sociálnych vecí a rodiny, zdravotnícki zamestnanci, zamestnanci Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, terénni sociálni pracovníci, zamestnanci konzulárnych úradov Slovenskej republiky v zahraničí, mimovládne a medzinárodné organizácie pôsobiace na Slovensku alebo v zahraničí, ako aj samotná obeť obchodovania s ľuďmi, resp. jej rodinní príslušníci prostredníctvom Národnej linky pomoci obeť obchodovania s ľuďmi 0800 800 818².

2.3 Účelové manželstvo

Pri trestnom čine prevádzačstva v zmysle § 356 Trestného zákona je možné hovoriť aj o tzv. účelovom manželstve, respektíve o fiktívnom manželstve. Paragraf však spadá do skupiny trestných činov proti poriadku vo verejných veciach – konkrétne prevádzačstva. Naplnenie skutkovej podstaty § 356 Trestného zákona je možné rôznymi spôsobmi, ako napr. podvodné umožnenie získania povolenia na prechodný pobyt na území Slovenskej republiky poskytnutím nepravdivých dokladov potvrdzujúcich finančné zabezpečenie pobytu a zabezpečenie ubytovania vytvorením potvrdení o fiktívnom pobyte na základe fiktívnych zmlúv o nájme, napr. apartmánu v rodinnom dome či už vyššie spomínaným uzatvorením účelového resp. fiktívneho manželstva. ***Trestný zákon však pojem „účelové manželstvo“ nepoužíva a ani nedefinuje.***

² Národný program boja proti obchodovaniu s ľuďmi na roky 2015 – 2018 schválený uznesením vlády 52/2015 4. februára 2015. [online]. 2015. [Cit. 2015-27-10]. Dostupné na internete v dokumentoch na stiahnutie <http://www.minv.sk/?informacne-centrum-na-boj-proti-obchodovaniu-s-ludmi-a-prevenciu-kriminality>

§ 356 Trestného zákona

„Kto v úmysle získať pre seba, alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu, alebo inú materiálnu výhodu osobe, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní, alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území Slovenskej republiky, iného členského štátu Európskej únie alebo zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.“.

Pojem „**účelové manželstvo**“ je možné nájsť v zákone č. 404/2011 o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) v § 2 odsek 1 písmeno o). Pre potreby daného zákona sa pod pojmom „účelové manželstvo“ rozumie **manželstvo uzavreté s cieľom získať pobyt**.

Pre potreby výskumnej správy budeme používať pojem „účelové manželstvo“ pre aktivity, v rámci ktorých sa prostredníctvom uzavretia manželstva s osobou, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, umožní alebo pomáha zotrvať, alebo sa nedovolené zamestnať na území Slovenskej republiky, iného členského štátu Európskej únie, alebo zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore.

Pri rozhovore so zástupcom odboru cudzineckej polície úradu hraničnej a cudzineckej polície nám bolo objasnené, že na začiatku je tzv. pozvanie. Ide o pojem, ktorý je zadaný v § 19 zákona o pobyte cudzincov. Je to teda doklad, ktorý slúži zastupiteľskému úradu na rozhodovanie v konaní o udelení schengenského víza. Ak chce osoba, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, získať schengenské vízum, musí v prvom rade existovať tzv. pozvanie. Následne osoba, ktorá je uvedená v § 19 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov, musí požiadať o overenie pozvania.

Cudzinec podáva žiadosť o udelenie víza na úradnom tlačive na diplomatickej misii alebo konzulárnom úrade Slovenskej republiky v zahraničí. Vydanie súhlasu sa vykonáva prostredníctvom prepojenia medzi zastupiteľskými úradmi, Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky a centrálnym vízovým orgánom. Na základe overenia pozvania je možné následne vydať osobe, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, schengenské vízum.

Pred udelením schengenského víza prebieha previerka žiadateľa o vízum, ako aj osoby, ktorá žiada o overenie pozvania, respektíve ktorá pozýva túto osobu na územie Slovenskej republiky.

V rámci Slovenskej republiky je 12 cudzineckých polícií, ktoré evidujú pozvania a centrálny vízový orgán, ktorý je určený na priame vydanie súhlasu na vydanie schengenského víza, konzultácie a vydávanie stanovísk k žiadam o vízum a o pozvanie.

Centrálny vízový orgán je súčasťou úradu hraničnej a cudzineckej polície a okrem iného vykonáva aj konzultácie k udeleniu víza pre cudzincov pochádzajúcich z rizikových krajín v spolupráci s konzulárnym odborom Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky.

Účelové manželstvo je dôvodom na zamietnutie žiadosti o trvalý pobyt. Ak sa uzavretie účelového manželstva preukáže po udelení trvalého pobytu, je táto skutočnosť dôvodom na zrušenie trvalého pobytu³. K odhaleniu prípadov účelových manželstiev dochádza po prijatí žiadosti o udelenie povolenia na prechodný alebo trvalý pobyt, alebo po udelení povolenia na pobyt, keď môže vzniknúť dôvodné podozrenie, že manželstvo je účelové. Indikátormi takéhoto podozrenia sú napríklad podnet iných orgánov alebo fyzických osôb, oznámenia zastupiteľských úradov Slovenskej republiky, neúmerný vekový rozdiel medzi manželmi, uzavretie manželstva pár dní po vstupe do Slovenskej republiky, osoba (občan Slovenskej republiky alebo Európskej únie), ktorá uzavrela manželstvo, je v zlej finančnej situácii a pod. Z praxe policajných orgánov je známy aj prípad, kedy bola účelovosť manželstva odhalená po piatich rokoch, a to na základe výpovede osoby, s ktorou bolo manželstvo uzavreté. Občan Slovenskej republiky v danej veci vypovedal na základe prizvania do konania o pobyte pri posudzovaní žiadosti občianky Číny (manželky) o ďalšie povolenie na pobyt. Po udelení pobytu je policajný orgán oprávnený vykonávať kontrolu oprávnenosti pobytu, plnenia podmienok pobytu a dodržiavania povinnosti cudzinca. Na tento účel je oprávnený vstupovať na miesta určené na podnikanie, zamestnanie alebo štúdium a do priestorov ubytovacích zariadení a požadovať preukázanie totožnosti a vyžadovať vysvetlenie ku skutočnostiam, ktoré sú predmetom kontroly⁴.

Najnovší prípad, ktorý v súčasnosti eviduje cudzinecká polícia a ktorý vykazuje znaky možného účelového manželstva, je zo západného Slovenska. Slovenská štátna občianka, ročník narodenia 1959, podávala žiadosť o pozvanie pre muža Maročana, ročník narodenia 1995, do ktorého sa údajne mala zamilovať na dovolenke. Tento prípad vykazuje niekoľko z vyššie uvedených indikátorov.

Podnety preveruje cudzinecká polícia, pričom dôkazné bremeno je na správnom orgáne, teda na cudzineckej polícii a vyšetrovateľovi Policajného zboru. V prípade podozrenia, že môže ísť o účelové manželstvo uzatvorené len za účelom získania trvalého pobytu pre cudzinca, môže vyšetrovateľ národnej jednotky vykonať všetky úkony v zmysle Trestného poriadku, s využitím informačno-technických a operatívno-pátracích prostriedkov tak, aby bola páchatelovi preukázaná hlavne subjektívna stránka skutkovej podstaty trestného činu prevádzachstva podľa § 356 Trestného zákona⁵.

Zodpovednou inštitúciou v oblasti odhaľovania a vyšetrovania prípadov pri podozrení z páchania trestného činu prevádzachstva, teda v oblasti nelegálnej migrácie je úrad hraničnej a cudzineckej polície. Z predmetného úradu sú to predovšetkým oddelenia cudzineckej polície a národná jednotka.

---

³ Malá tematická štúdia EMN: Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Bratislava: 2012. 41 s. ISBN 978-80-89506-25-5.

⁴ Malá tematická štúdia EMN: Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Bratislava: 2012. 41 s. ISBN 978-80-89506-25-5.

⁵ Malá tematická štúdia EMN: Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Bratislava: 2012. 41 s. ISBN 978-80-89506-25-5.

Po dokázaní uzavretia účelového manželstva je osoba, ktorá z toho mala prospech v zmysle § 356 Trestného zákona, trestne stíhaná a príslušník tretej krajiny môže byť administratívne vyhostený v súlade s § 82 ods. 2 písmeno f) zákona o pobyte cudzincov. Policajný útvar tiež môže štátnemu príslušníkovi tretej krajiny uložiť zákaz vstupu na 3 až 5 rokov⁶.

Pri nerešpektovaní úradného rozhodnutia o administratívnom vyhostení sa môže cudzinec dopustiť naplnenia skutkovej podstaty trestného činu „Marenia výkonu úradného rozhodnutia“ v zmysle § 348 Trestného zákona, za čo mu hrozí trest odňatia slobody až na dva roky.

Rozhodnutia o zamietnutí žiadosti o povolenie na pobyt, o zrušení povolenia na pobyt a o administratívnom vyhostení sa vydávajú v správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov) a je možné sa voči nemu odvolať. Po nadobudnutí právoplatnosti je správne rozhodnutie preskúmateľné súdom⁷.

2.3.1 Indikátory účelového manželstva

Pri účelovom manželstve ide o porušenie zákona tak organizátorom, ako aj sobášiacimi stranami. V tomto prípade teda nemáme fyzickú obeť trestného činu.

Medzi indikátory účelového manželstva zaradujeme nasledovné:

- rozdielna štátna príslušnosť manželov – jeden z páru nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území,
- neznalosť spoločného komunikačného jazyka,
- potreba tlmočníka či prekladateľských pomôcok medzi manželmi,
- absencia príbuzných a známych, resp. veľmi nízky počet hostí na obrade, ktorí vzbudzujú podozrenie, že nejde o blízke osoby svadobného páru,
- absencia svadobnej hostiny,
- neúmerný vekový rozdiel medzi manželmi,
- uzavretie manželstva pár dní po vstupe do Slovenskej republiky,
- osoba (občan Slovenskej republiky alebo Európskej únie), ktorá uzavrela manželstvo je v zlej finančnej situácii a pod.

„Šli na sobáš a nevesta nevedela ani len ženíchovo meno. To isté opačne. Mali sme aj situáciu, keď dokonca netušila, ako jej budúci manžel vyzerá. Ukázali sme jej fotky a nedokázala ho identifikovať“⁸.

⁶ Malá tematická štúdia EMN: Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Bratislava: 2012. 41 s. ISBN 978-80-89506-25-5.

⁷ Malá tematická štúdia EMN: Zneužívanie práva na zlúčenie rodiny: účelové manželstvá a falošné prehlásenie rodičovstva v Slovenskej republike. Bratislava: 2012. 41 s. ISBN 978-80-89506-25-5.

⁸ Článok s názvom „Šikovnejší“, publikovaný v časopise Plus 7 dní, autor: Lenka Ďurajková, rok 2012

2.3.2 Spolupráca matrik pri odhaľovaní účelových manželstiev

V súvislosti so sobášmi občanov Slovenskej republiky s príslušníkmi tretích krajín vydal vtedajší odbor štátneho občianstva a matrik Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „odbor matrik“) prvýkrát v novembri 2005 usmernenie k postupu matričných úradov. Toto usmernenie obsahovalo postup matričných úradov pri preberaní žiadostí cudzincov o uzavretie manželstva. Na základe neho mal matričný úrad povinnosť bezodkladne oznámiť úradu hraničnej a cudzineckej polície podanie žiadosti o uzavretie manželstva, a to v prípade, ak aspoň jeden zo snúbencov je cudzím štátnym príslušníkom.

Matričný úrad vyrozumie úrad hraničnej a cudzineckej polície o údajoch o cudzincovi, prípadne cudzincoch v nasledovnom rozsahu:

- meno a priezvisko, v prípade, ak sú v rodnom liste uvedené inak ako v cestovnom doklade, je potrebné uviesť oba tvary,
- dátum a miesto narodenia,
- adresa pobytu cudzinca v Slovenskej republike.

Oznámenia sa zasielali oddeleniu cudzineckej polície v územnom obvode, kde patrila aj matričný úrad preberajúci žiadosť na uzavretie manželstva. Vo februári 2007 opätovne vznikla potreba obdobného usmernenia a vtedajší odbor matrik ho vydal pre všetky matričné úrady. Na základe informácie od úradu hraničnej a cudzineckej polície nie všetky matričné úrady si plnili oznamovaciu povinnosť, ktorá im vyplývala zo spomínaného usmernenia z roku 2005. Aj v tomto prípade sa matričným úradom ukladala povinnosť oznamovať príslušným oddeleniam cudzineckej polície prijatie žiadostí o uzavretie manželstva, ak aspoň jeden zo snúbencov bol cudzím štátnym príslušníkom. Zároveň v súvislosti s uplatňovaním nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 z 15. marca 2006, ktorým sa ustanovuje kódex Spoločenstva o pravidlách upravujúcich pohyb osôb cez hranice (Kódex schengenských hraníc) sa zaviedlo ako novinka, že v prípade podania žiadosti o uzavretie manželstva medzi slovenským štátnym občanom a občanom tretej krajiny je potrebné okrem základných údajov uviesť aj dodatočné údaje. Medzi takéto dodatočné údaje, ktoré sa majú zasielať na príslušné oddelenie cudzineckej polície, patrí fotokópia cestovného dokladu cudzinca o platnom víze, ktoré umožňuje vstup cudzinca na územie Slovenskej republiky, resp. fotokópia vstupnej pečiatky hraničných orgánov s informáciou, kedy cudzinec pricestoval na územie Slovenskej republiky.

3 Štatistické výstupy

3.1 Nelegálna migrácia formou prevádzačstva podľa § 356 Trestného zákona - účelové manželstvá

Za uvedené obdobie rokov 2012 až 1. polrok 2015 bolo celkovo zaznamenaných a dokumentovaných 39 prípadov prevádzačstva podľa § 356 Trestného zákona formou účelových manželstiev, kedy občania Slovenskej republiky alebo Európskej únie zorganizovali uzavretie účelových manželstiev občanov Slovenskej republiky alebo Európskej únie so štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí následne na základe uzavretých manželstiev chceli získať, respektíve získali povolenie na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky za účelom zlúčenia rodiny, a tým aj možnosť voľného pohybu v krajinách Európskej únie.

	Počet podnetov celkom	Počet podnetov v obvinení	Počet obvinených osôb	Hodnota v €
2011	6	4	7	3850,00 €
2012	11	9	24	12 134,84 €
2013	11	9	12	20 294,90 €
2014	13	6	22	25 691,63 €
2015 (1. polrok)	5	4	5	5 434,89 €
SPOLU	39	27	52	67 406,26 €

Zdroj: Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru

Podrobnejšou analýzou bolo zistené, že v roku 2011 bolo *medzi obvinenými osobami* 5 Slovákov, 1 Rakúšan a 1 Arménc, v roku 2012 medzi obvinenými figuruje 18 Slovákov, 2 Číňania, 4 Vietnamci a 1 Srbi. V roku 2013 bolo obvinených 10 Slovákov a 2 Vietnamci. V roku 2014 bolo obvinených 9 Slovákov, 1 Číňan a 1 štátny občan Juhoslávie. V prvom polroku 2015 bolo obvinených z páchania trestného činu prevádzačstva formou účelového manželstva 5 Slovákov. Medzi obvinenými osobami sú aj štátni občania z iných krajín, ktorí získali už občianstvo Slovenskej republiky, avšak pre vykreslenie, odkiaľ pochádzajú, ponechali sme krajinu pôvodu týchto osôb.

Medzi cudzincami, s ktorými boli uzatvorené účelové manželstvá, je v roku 2012 možné nájsť 1 Turek, 4 Vietnamcov, 1 Ukrajinca, 1 Alžírčan a 8 Číňanov. V roku 2013 bolo hlbšou analýzou zistené, že medzi cudzincami, ktorí si takýmto nelegálnym spôsobom chceli zabezpečiť udelenie pobytu, boli 3 Ukrajinci, 1 Maročan, 1 Alžírčan, 1 Macedónc, 1 Číňan, 2 Srbi a 2 Vietnamci. V roku 2014 bolo medzi cudzincami, s ktorými boli uzatvorené účelové manželstvá, 3 Ukrajinci, 5 Srbi, 1 Číňan, 1 Rus a 1 Ind. V prvom polroku 2015 to bol 1 Macedónčan, 2 Ukrajinci a 2 Pakistanci.

Hodnota v mene euro odzrkadľuje finančné prostriedky poskytnuté alebo získané pre účely uzavretia účelového manželstva. Pre jednoduchší prehľad boli poskytnuté alebo získané finančné prostriedky prepočítané z britských libier a amerických dolárov na menu euro.

Národná jednotka nezaznamenala odplatu za uzatvorenie účelového manželstva v inej mene, ako je euro, britská libra alebo americký dolár.

Generálnou prokuratúrou Slovenskej republiky bol spracovaný štatistický prehľad k trestným veciam vedeným za spáchanie trestného činu prevádzačstva podľa § 356 Trestného zákona.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ukončené trestné stíhanie známych osôb v Slovenskej republike	1	5	12	37	19	4
- z toho ženy		3	3	13	4	2
- mladiství			1			
- vplyv alkoholu						
- iné návykové látky						
Počet útokov pri trestných činoch	1	5	12	37	70	4
Obžalovaných osôb		1	7	23	10	4
- z toho ženy		1	2	7	3	2
- vplyv alkoholu						
- iné návykové látky						
Vek 14 – 15						
- z toho dievčatá						
Vek 16 – 18				1	1	
- z toho dievčatá				1	1	
Vek 19 - 21				2		
Vek 22 - 30				2	3	
Vek 31 - 40		1	2	11	4	2
Vek 41 - 50			3	5	2	1
Vek 51 - 60			2	2		1
Vek 61 a viac						
Recidivisti			1	1	2	1
Zvlášť nebezpeční recidivisti						
Obžalované osoby za úmyselné trestné činy			1	1	2	1
- úmyselné trestné činy rovnakého druhu				1	1	
Počet útokov pri trestných činoch		1	7	23	10	4
Podmienečné zastavenie trestného stíhania						
- z toho spolupracujúcich osôb						
Dohoda o vine a treste	1	4	1	8	6	
Rozhodnutie o schválení zmieru a zastavení trestného stíhania						

Zdroj: Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

Súbor informácií je spracovaný za roky 2010 až 2015 (1. polrok). Je nutné poznamenať, že k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu popísaného v § 356 Trestného zákona môže dôjsť aj iným spôsobom ako účelovým manželstvom. Generálna prokuratúra Slovenskej republiky však nevedie špecifický prehľad o forme naplnenia skutkovej podstaty § 356 Trestného zákona, teda zo štatistického výstupu nie je zrejmé, v koľkých prípadoch išlo o účelové manželstvo.

S podobnou situáciou ako pri štatistickom výstupe od Generálnej prokuratúry sme sa stretli aj pri štatistickom výstupe od Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Nie každé rozhodnutie súdu, ktoré je súčasťou štatistického výstupu k § 356 Trestného zákona, sa týkalo účelového manželstva.

	Počet rozsudkov týkajúcich sa § 356 Trestného zákona
2010	0 z toho 0 účelové manželstvo
2011	3 z toho 0 účelové manželstvo
2012	3 z toho 1 účelové manželstvo (1 odsúdená osoba)
2013	12 z toho 9 účelové manželstvo (20 odsúdených osôb, 1 oslobodená osoba)
2014	4 z toho 4 účelové manželstvo (5 odsúdených osôb)
2015 (1. polrok)	4 z toho 2 účelové manželstvo (4 odsúdené osoby)
SPOLU	25 z toho 15 účelové manželstvo (30 odsúdených osôb, 1 oslobodená osoba)

Zdroj: Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

Prostredníctvom spolupráce s Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky nám však boli poskytnuté všetky rozsudky, z ktorých sme po podrobnej analýze vybrali len tie, v ktorých figuruje ako forma naplnenia skutkovej podstaty trestného činu prevádzachstva podľa § 356 Trestného zákona – účelové manželstvo. Mapované bolo obdobie rokov 2010 – 2015 (1. polrok). Zo získaných podkladov je možné konštatovať, že v roku 2010 nebol žiaden právoplatný rozsudok týkajúci sa § 356 Trestného zákona. V roku 2011 boli právoplatné 3 rozsudky, avšak ani jeden z nich neobsahoval ako formu prevedenia účelové manželstvo. V roku 2012 boli taktiež 3 právoplatné rozsudky a len jeden z nich sa týkal účelového manželstva. V roku 2013 bolo 12 právoplatných rozsudkov a 9 z nich sa týkalo účelového manželstva. Zo všetkých 9 rozsudkov bol len 1 rozsudok oslobodzujúci. V roku 2014 boli právoplatné 3 rozsudky a všetky tri sa týkali účelových manželstiev. Je potrebné poznamenať, že rozsudok vydaný v roku 2013 sa stal právoplatným len pre jednu osobu odsúdenú v roku 2013 a následne v roku 2014 sa stal právoplatným aj pre druhú odsúdenú osobu. Prehľad vyššie zohľadňuje túto skutočnosť.

Od 1. januára 2015 do 30. júna 2015, teda za prvý polrok 2015 boli vydané 4 rozsudky a z nich boli 2 rozsudky týkajúce sa účelového manželstva.

Podrobnou analýzou zameranou na výšku trestov je možné konštatovať, že aj napriek tomu, že výška trestu pri skutkovej podstate popísanej v § 356 Trestného zákona je 2 až 8 rokov odňatia slobody, ani v jednom prípade nebola odsúdená osoba potrestaná trestom odňatia slobody nepodmienečne. V každom jednom prípade (prípade úplného oslobodenia nezarátavajúc) bol odsúdeným osobám výkon trestu odňatia slobody (uložený bol v rozsahu od 16 mesiacov po 30 mesiacov) **podmienečne odložený na skúšobnú dobu**, ktorej rozmedzie bolo od 12 mesiacov až po 60 mesiacov. Len v jednom prípade bol uložený peňažný trest vo výške 300,- eur s náhradným plnením pre prípad úmyselného marenia uloženého peňažného trestu. Uložený náhradný trest bol trest odňatia slobody v trvaní 3 mesiacov.

Oddelenie matrik vedie evidenciu všetkých sobášov, ktoré boli uzavreté na území Slovenskej republiky, avšak nevedie samostatný prehľad uzavretých manželstiev medzi občanmi Slovenskej republiky a cudzincami. Práve z tohto dôvodu sa ukazuje ako kľúčová vyššie spomenutá spolupráca medzi jednotlivými matrikami a úradom hraničnej a cudzineckej polície pri nahlasovaní takýchto sobášov.

Zároveň je potrebné poznamenať, že aj na základe vykonaných rozhovorov so zástupcami oddelenia matrik a odboru cudzineckej polície úradu hraničnej a cudzineckej polície bol prejavovaný záujem z oboch strán týkajúci sa novelizácie príslušných usmernení a zintenzívnenia spolupráce dotknutých strán.

Počas komunikácie s oddelením matrik bola vyslovená aj obava z nedostatku výmeny informácií zo zahraničia smerom na Slovensko v prípadoch uzavretia manželstva slovenskými štátnymi občanmi. S poukazom na tento problém sa javí ako nevyhnutné zintenzívnenie a zefektívnenie spolupráce medzi jednotlivými štátmi.

3.2 Štatistický prehľad prípadov trestného činu obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša

Sumarizáciou dát získaných z programu za jednotlivé roky je možné konštatovať, že v roku 2010 neboli do programu zaradené osoby, u ktorých bolo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťou obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša. V roku 2011 boli do programu zaradené 2 osoby, u ktorých bolo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťou obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša. V roku 2012 boli tri takéto osoby, a to aj napriek tomu, že novela Trestného zákona a Trestného poriadku bola účinná až od 1. augusta 2013 a nútený sobáš nefiguroval v Trestnom zákone ako samostatný účel obchodovania s ľuďmi.

Nárast nastal v roku 2013, keď do programu bolo zaradených celkom 7 osôb, u ktorých bolo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša. V roku 2014 bol počet takýchto osôb celkom 9.

Od 1. januára 2015 do 30. júna 2015 nebola do programu zaradená žiadna osoba, u ktorej by bolo dôvodné podozrenie, že by sa mohla stať obeťou obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša.

Vo všetkých prípadoch osôb zaradených do programu figurovali ako obeť obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša *dospelé ženy* (v čase zaradenia do programu). Prevažne išlo o osoby *zo zlých sociálnych pomerov, s nižším stupňom vzdelania a zväčša zo stredného a východného Slovenska*. Najčastejšou cieľovou krajinou, v rámci ktorej dochádza k dokonaniu trestného činu obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov, je *Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (ďalej len „Spojené kráľovstvo“)*.

	Počet zaradených osôb do programu, u ktorých vzniklo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťou obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša
2010	0
2011	2
2012	3
2013	7
2014	9
2015 (1. polrok)	0
SPOLU	21

Zdroj: Informačné centrum na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality Ministerstva vnútra Slovenskej republiky

Nižšie uvedený štatistický prehľad poskytnutý národnou jednotkou vyobrazuje počet prípadov, počet vznesených obvinení a počet obetí obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša.

	Počet prípadov: začaté trestné stíhanie	Počet prípadov: vznesené obvinenie	Počet obvinených osôb	Počet obetí
2013	4	-	0 (muži 0 ženy 0)	13
2014	5	5	18 (muži 15 ženy 3)	16
2015 (1. polrok)	1	1	3 (muži 2 ženy 1)	0
SPOLU	10	6	21 (muži 17 ženy 4)	29

Zdroj: Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru

Počet obetí (z prehľadu od národnej jednotky) za jednotlivé roky môže byť odlišný od počtu osôb zaradených do programu, u ktorých vzniklo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša, nakoľko podmienkou vstupu do programu nie je spolupráca s orgánmi činnými v trestnom konaní. Nie každá osoba zaradená do programu vystupuje ako obeť, respektíve ako poškodený v trestnom konaní a na druhej strane, nie každá osoba, ktorá vystupuje ako poškodený v trestnom konaní, prejaví záujem o vstup do programu.

Sú však prípady, kedy k takejto situácii môže dôjsť a osoba, ktorá je zaradená do programu, figuruje aj ako obeť, respektíve poškodený v trestnom konaní a je tak zarátaná do prehľadu spracovaného informačným centrom, ako aj do prehľadu spracovaného národnou jednotkou.

V štatistike z roku 2014 je zahrnutý aj prípad s názvom „SVANETIA“. Ide o spoločný vyšetrovací tím Slovenskej republiky a Spojeného kráľovstva, v ktorom bolo vznesené obvinenie spolu 7 osobám slovenskej štátnej príslušnosti (6 mužom a 1 žene) a bolo doposiaľ identifikovaných 6 obetí obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša. Medzi obeťami boli slovenskí štátni príslušníci. Niektoré z obetí ***boli po uzatvorení sobáša zneužívané aj sexuálne***. Je potrebné poznamenať, že nábor osôb, ktoré boli následne donútené k uzavretiu manželstva s príslušníkom tretej krajiny, bol realizovaný formou ponuky uzavretia účelového manželstva za finančnú hotovosť. Až následne po pricestovaní do Spojeného kráľovstva si to tieto osoby rozmysleli, chceli ustúpiť od pôvodnej dohody a napokon odmietli dobrovoľne si vziať príslušníkov tretích krajín. Situáciu páchatelia využili a pod nátlakom a s využitím zraniteľného postavenia osôb v cudzej krajine ich donútili k uzavretiu manželstva. U niektorých žien následne bolo zaznamenané aj sexuálne zneužívanie. K identifikácii dopomohol zdravotnícky personál nemocnice, kde bola jedna osoba, ktorá bola sexuálne zneužívaná, hospitalizovaná. Podľa policajných informácií bola táto osoba predaná príslušníkovi tretej krajiny, ktorý si prostredníctvom sobáša chcel legalizovať pobyt v Spojenom kráľovstve, nakoľko jeho študentským vízom v krátkom čase mala vypršať platnosť. Suma, ktorú slovenským obchodníkom zaplatil bola vo výške 4500,- libier. Prípade stíhala polícia Spojeného kráľovstva za asistencie národnej jednotky zo Slovenska. V tomto prípade *teda ponuka uzavretia účelového manželstva reprezentuje formu náboru páchatel'ov, aby následné obeť dobrovoľne vycestovali do zahraničia.*

K októbru 2015 bolo v rámci prípadu „SVANETIA“ obvinenie rozšírené o ďalších dvoch páchatel'ov a identifikované boli ďalšie dve obeť obchodovania s ľuďmi. To však už nie je v tabuľke znázornené, nakoľko tabuľka poskytuje prehľad do 30.6.2015 tak, ako aj predchádzajúce štatistické informácie od iných subjektov, respektíve organizácií. Táto informácia slúži len na dokreslenie situácie.

V ďalších 4 prípadoch obchodovania s ľuďmi z roku 2014 v 2 prípadoch išlo iba o nútený sobáš a v 2 prípadoch o ***nútený sobáš s následným sexuálnym vykorisťovaním***.

K 30. 6. 2015 bolo v zmysle štatistických výstupov v tabuľke doposiaľ začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 Trestného zákona za účelom núteného sobáša v jednom prípade, kde však nie je ešte ustálený počet obetí, obeť nie sú uvedené v uznesení o začatí trestného stíhania, a preto počet obetí v roku 2015 je uvedený zatiaľ 0.

K októbru 2015 bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša v ďalších dvoch prípadoch, pričom v týchto prípadoch figuruje spolu 13 poškodených žien. To však už nie je v tabuľke znázornené, nakoľko tabuľka poskytuje prehľad do 30.6.2015 tak, ako aj predchádzajúce štatistické informácie. Táto informácia slúži len na dokreslenie situácie

Po konzultácii s národnou jednotkou sa nám podarilo dospieť aj k prehľadu, koľko z osôb zaradených do programu figuruje aj v štatistikách národnej jednotky. Z 13 obetí z roku 2013 boli v programe zaradené 2 osoby, avšak v jednom prípade nebolo začaté trestné stíhanie. V roku 2014 zo 16 obetí, ktoré vykazuje národná jednotka, boli v programe zaradené 4 osoby.

Generálna prokuratúra Slovenskej republiky nevedie štatistický prehľad prípadov obchodovania s ľuďmi podľa jednotlivých foriem, preto nie je možné poskytnúť relevantný štatistický prehľad so zameraním sa na obchodovanie s ľuďmi za účelom núteného sobáša.

Za obdobie rokov 2010 – 2015 boli vydané dve právoplatné rozhodnutia súdu Slovenskej republiky týkajúce sa obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša. Je nutné poznamenať, že zákon č. 204/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, nadobudol účinnosť dňa 1. augusta 2013. Až vyššie uvedenou novelou bola okrem iného doplnená aj skutková podstata trestného činu obchodovania s ľuďmi o nútený sobáš ako jeden z účelov obchodovania s ľuďmi.

4 Analýza prípadov

V tejto kapitole sa budeme venovať rozboru rozhodnutí súdov Slovenskej republiky týkajúcich sa účelových manželstiev a nútených sobášov, ako aj rozboru uznesení orgánov činných v trestnom konaní týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov, nakoľko rozsudkov súdov Slovenskej republiky pre tento účel obchodovania s ľuďmi nie je veľa. K dispozícii máme len dva rozsudky, ktoré sa týkajú obchodovania s ľuďmi aj za účelom núteného sobáša, avšak len v štádiu pokusu. K naplneniu účelu núteného sobáša pri trestnom čine obchodovania s ľuďmi neprišlo ani v jednom prípade.

Táto kapitola neobsahuje prípady vykorisťujúcich účelových manželstiev. Avšak táto kapitola popisuje prípady, kedy účelové manželstvo bolo len formou náboru či spôsobom, akým obchodník s ľuďmi prinútil svoje obeť k výkonu prác či iných činností, čím by bola naplnená skutková podstata trestného činu obchodovania s ľuďmi alebo aj iného trestného činu.

4.1 Analýza prípadov obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša

V druhej kapitole bola uvádzaná informácia o programe, prostredníctvom ktorého sa Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky snaží pomáhať osobám, u ktorých je dôvodné podozrenie, že sa stali obeťou obchodovania s ľuďmi a prejavili záujem o takúto pomoc. Vzhľadom na to, že program slúži všetkým osobám, u ktorých je len dôvodné podozrenie, pomoc pre osoby, u ktorých bolo podozrenie, že sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša, je odlišný, ako ukazujú policajné štatistiky. Je potrebné povedať, že nie vždy sa podozrenie potvrdí a nie v každom prípade chce osoba spolupracovať s políciou.

Preto sa v tejto časti okrem rozboru aplikačnej praxe orgánov činných v trestnom konaní a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky budeme venovať aj popisom, ktoré nám poskytli osoby, ktoré boli zaradené do programu a u ktorých bolo dôvodné podozrenie, že sa stali obeťami obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša.

Z dôvodu zabránenia sekundárnej viktimizácii sme spracovávali v tejto časti len informácie poskytnuté mimovládnyimi organizáciami, ktoré vykonávajú priamu starostlivosť s osobami zaradenými do programu.

Zamerali sme sa na rok 2014 a informácie sme mali k 10 osobám. Z toho 3 osoby nechceli spolupracovať s políciou, takže im bola poskytnutá len pomoc a podpora v rámci programu, o ktorú prejavili záujem. *V jednom prípade sa zistilo, že nejde o obeť obchodovania s ľuďmi, ale o osobu, ktorá spáchala trestný čin prevádzachstva formou účelového manželstva, nakoľko so sobášom súhlasila a získala za jeho uzavretie finančnú odmenu.* U ďalších dvoch osôb zaradených do programu sa nepotvrdili informácie, ktoré poskytli a v ostatných štyroch prípadoch naďalej pokračuje vyšetrovanie, či už na Slovensku, alebo v zahraničí. Preto aj v štatistickom výstupe za rok 2014 od informačného centra v tretej kapitole figuruje počet osôb 9 a nie 10. Podklady máme k desiatim osobám, avšak len v siedmich prípadoch nebolo dôvodné podozrenie vyvrátené, preto sa pri popise zameriame práve na týchto sedem prípadov.

V piatich prípadoch zo siedmich išlo o pokus o spáchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša a v dvoch prípadoch došlo aj k naplneniu účelu a nútený sobáš bol uzavretý. Oba prípady boli dokonané v zahraničí, kde prebieha aj vyšetrovanie. Národná jednotka poskytuje potrebnú súčinnosť zahraničným kolegom.

Prvý prípad, ktorý popíšeme sa odohral počas októbra 2013. Klientku oslovila skupina mladých mužov, ktorá podľa informácií z polície pácha rôznu trestnú činnosť. Klientke sľúbili dobre platenú prácu v zahraničí a lepší život. Hneď im neuverila, a tak jeden zo skupiny **úmyselne predstieral blízky vzťah k nej**. Klientka sa do tohto muža zamilovala a pod jeho vplyvom a tlakom odišla z miesta bydliska. Po čase chcela skupina mladých mužov, aby sa vydala za cudzinca v Nemecku. O to sa aj pokúsili, ale klientka to šla oznámiť na políciu. Po dvoch mesiacoch opätovne muž, ktorý ku klientke predstieral blízky vzťah, ju požiadal, aby spoločne išli pracovať do Írska. Vycestovali do Bratislavy, kde sa stretli s neznámym Pakistancom. Na mieste jej priateľ oznámil, že do Írska pocestuje sama s Pakistancom, lebo on ešte musí niečo na Slovensku vybaviť a hneď, ako to vybaví, za ňou vycestuje. Až v Írsku pochopila, že ju jej priateľ predal Pakistancovi, ktorý ju následne po príchode do Írska predal ďalšiemu Pakistancovi. S týmto už pod nátlakom vycestovala loďou do Spojeného kráľovstva. K sobášu neprišlo. Bola jej poskytnutá pomoc a zabezpečený návrat domov. Po návrate na Slovensko, počas januára 2014, bola zaradená do programu a podala trestné oznámenie.

V ďalšom prípade, kde bol pokus o nútený sobáš, išlo o klientku centra, ktoré poskytuje okrem iného aj starostlivosť mladým dospelým po ukončení ústavnej starostlivosti. Žena, nazvime ju Monika, **nemala silné sociálne väzby, pochádzala zo slabších sociálnych pomerov z Košického kraja**. Bola oslovená kamarátkou, aby sa dostavila pred nákupné centrum, kde ju aj kamarátka v spoločnosti dvoch mužov čakala. Mladší z mužov ponúkol Monike na tri mesiace dobre platenú prácu v Rakúsku vo farmakologickej firme, kde by triedila lieky po dátume spotreby. Utvrdoval ju, že sa nemá čoho báť, že ide o serióznu prácu a že ide aj jej kamarátka. Tieto informácie Monike postačovali a spoločne nastúpili do auta týchto mužov. Pred odchodom sa na chvíľu zastavili v centre, kde Monika bývala, aby si zobrala doklady a rodný list. Starší z mužov s nimi nešiel, vymenil sa a pristúpil iný muž. Cestovali cez Maďarsko. Prenocovali v penzióne, kde sa Moniku pokúsil znásilniť mladší z mužov, ten, ktorý ponúkal prácu. Po odmietnutí jej nadával, kričal na ňu a prvýkrát jej povedal, čo bude v Rakúsku robiť. Monika mala pri sebe po celý čas mobilný telefón a skontaktovala sa s kamarátkami, aby jej poradili, ako by mala postupovať. Na druhý deň ráno oznámila mužom, že chce ísť domov. Muži pod zámienkou, že ju odvezú do Bratislavy, ju odviezli do Viedne do bytu, kde bývala ďalšia Slovenka s Albáncom. Slovenka Moniku strážila a kontrolovala jej pohyb. Monika opäť zopakovala, že sa chce vrátiť na Slovensko. Celá skupina šla spoločne do kaviarne, kde na nich čakal ďalší muž. Odtiaľ postupovali do ďalšieho bytu, kde boli ďalšie Slovenky, ktoré vykonávali prostitúciu. Na opätovné naliehanie Moniky ju muž, ktorý jej sľuboval prácu, odviezol na rakúsko-slovenské hranice. Pred tým, ako ju tam samú nechali, sa jej vyhrážali, aby o tom, čo videla a zažila, nikomu nepovedala. Po pár mesiacoch si táto skupina mužov opäť vyhľadala Moniku. Situácia sa zopakovala, avšak ponuka už nebola na lukratívnu prácu, ale na sobáš za peniaze. Pod zámienkou, že sa ide zbaliť, zavolala z izby políciu a následne bola Monika presunutá do bezpečného ubytovania a zaradená do programu.

Vo vyššie uvedených prípadoch osoby zaradené do programu a poskytnúť polícii náležitú pomoc a spoluprácu.

V prípadoch nižšie uvedených boli osoby zaradené do programu nespolupracovali so slovenskou políciou a po poskytnutí adekvátnej pomoci sa rozhodli ukončiť svoje pôsobenie v programe.

V prvom prípade sa klientka zoznámila s mužom z neďalekej obce a po krátkom čase známosti jej ponúkol lepší život v Spojenom kráľovstve a vydaj za bohatého muža. Náborár využil *nestabilnú bytovú situáciu*, ako aj fakt, že klientka je *negramotná*. Zaplatil jej cestovný lístok a začiatkom roka 2014 vycestovala do Spojeného kráľovstva.

Po príchode bola predaná mužovi pakistanskej štátnej príslušnosti, s ktorým sa mala zosobášiť. Sobáš sa neuskutočnil, ale ***klientka bola mužom opakovane znásilňovaná a musela sa starať o jeho domácnosť. Boli jej odobraté doklady a využívané zastrašovanie v kombinácii s kontrolovaným pohybom.*** Podarilo sa jej však ujsť. Na ulici ju našla polícia, ktorá ju referovala pomáhajúcej organizácii, ktorá kontaktovala Slovensko. Následne po návrate bola zaradená do programu.

V druhom prípade klientke ponúkla prácu V Spojenom kráľovstve známa z miesta bydliska. V prípade, ak by nezohnali prácu, bola klientke navrhnutá možnosť vydaja za občana Pakistanu za finančnú odmenu. Klientka však verila, že sa jej podarí nájsť slušná práca. Cestovné náklady znášala žena, ktorá prišla s ponukou. Po príchode do Spojeného kráľovstva ju známa odovzdala a obdržala finančnú odmenu. Klientka ***žiadne peniaze nedostala***. Občan Pakistanu si klientku zobral domov, pričom jej vzal doklady totožnosti, obmedzoval jej osobnú slobodu a sexuálne ju zneužíval. Jeho návrhy na uzavretie manželstva klientka odmietala, za čo bola fyzicky a psychicky napádaná. Nemohla opustiť jeho byt, mala obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti a nemala dovolený žiaden kontakt s blízkymi. Občan Pakistanu za jej prepustenie požadoval sumu 10000,- libier, ktoré údajne za ňu zaplatil. Pomoc jej poskytol sused, ktorý ju vzal na políciu v nestráženej chvíli. Klientka odišla zo Spojeného kráľovstva na Slovensko tehotná. Po návrate na Slovensko bola zaradená do programu.

Tretí prípad sa odohral v Škótku, kde tehotná klientka pricestovala pod zámienkou lepšieho života. Klientku primäl k vycestovaniu je známy. Po príchode do Glasgowa bola predaná Pakistancovi. Boli jej ***odobraté osobné doklady, bola obmedzovaná na osobnej slobode a pohyb mala kontrolovaný.*** K sobášu neprišlo, hoci bola za týmto účelom Pakistancovi predaná. Identifikácia tejto osoby ako obeť obchodovania s ľuďmi prebehla v zdravotníckom zariadení, kde bola hospitalizovaná. Po príchode na Slovensko bola zaradená do programu.

V prípadoch vyššie spomenutých sú využité rôzne formy náboru. Je to ***predstieranie lásky, ponuka dobrej práce alebo aj možnosť získať peniaze nelegálnym spôsobom, akým je účelové manželstvo.*** Vidina lepšieho života ženy zaslepila natoľko, že nechceli vidieť možné riziká, ktoré lákavé ponuky mali. Čo tieto osoby spájalo, je ***nízka úroveň vzdelania, naivita, bezútešná sociálna situácia a to, že ich zlákali osoby, ktoré im boli nejakým spôsobom blízke, známe a etnicky príbuzné.***

Ďalšie dva prípady vyobrazujú obchodovanie s ľuďmi za účelom núteného sobáša, kedy už ***došlo aj k dokonaniu*** účelu, teda *manželstvo z donútenia bolo uzavreté.*

Prvý prípad je o klientke, ktorá bola zlákaná do Nemecka. Po príchode do Berlína bola náborárom odovzdaná iným osobám.

Náborár bol finančne odmenený. Z Nemecka sa prepravili loďou do Dánska, kde bola tri dni násilne držaná a donútená k sobášu s cudzincom zo Srbska. Po sobáši sa vrátila do Nemecka a odtiaľ ju odviezli naspäť na Slovensko. Klientka sa sama prihlásila na políciu a aktívne s ňou spolupracuje. Potom, čo si klientka prežila, bola do mimovládnej organizácie privezená v zlom psychickom stave, nedostatočne oblečená a bez akýchkoľvek osobných vecí. V rámci programu jej bola poskytnutá potrebná podpora a navrhnutá psychologická pomoc.

Druhý prípad v sebe *nesie prvky účelového manželstva*, nakoľko klientku oslovila na ulici neznáma žena, ktorá jej ponúkla prácu v Nemecku za predpokladu, že bude súhlasiť s vydajom za občana Srbska. Za tento vydaj jej boli sľúbené peniaze – 1000,- eur. Vzhľadom na to, že klientka bola v tom čase sama s tromi deťmi a partnerom vo výkone trestu odňatia slobody, s ponukou súhlasila. Vycestovala do Nemecka autobusom za asistencie náborárky. Náborárka ju v Berlíne ubytovala v byte, kde boli aj iné osoby.

Klientka bola obmedzovaná na osobnej slobode, trpela hladom a zlým zaobchádzaním. Približne po dvoch týždňoch došlo k sobášu s neznámym mužom, pravdepodobne zo Srbska. Peniaze samozrejme za sobáš nedostala. Náborárka sa jej vyhrážala násilím, ak o prežitých skutočnostiach niekomu povie. Na Slovensko sa dostala za asistencie neznámych ľudí, ktorí jej pomohli.

„V rámci programu sa obetiam poskytuje pomoc a podpora, ktorú potrebujú. Zväčša ide o materiálnu pomoc, pomoc pri návrate zo zahraničia, či o sociálnu pomoc a podporu.“, povedala riaditeľka informačného centra.

S účinnosťou od 1. augusta 2013 bol prijatý zákon č. 204/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, ktorým bola skutková podstata trestného činu obchodovania s ľuďmi doplnená. V odseku 1 § 179 Trestného zákona boli prostriedky obchodovania s ľuďmi doplnené o „únos“ a účel obchodovania s ľuďmi doplnený o „**nútený sobáš**“, „zobranie“ ako jednu z foriem nútenej práce a nútenej služby a o „zneužívanie na páchanie trestnej činnosti“. Odsek 2 § 179 Trestného zákona bol nahradený v celom rozsahu a poskytuje legálnu definíciu pre páchanie obchodovania s ľuďmi na osobe mladšej ako 18 rokov, teda na dieťati. Zároveň účel obchodovania s ľuďmi bol doplnený aj o nezákonnú adopciu. Odsek 3 § 179 Trestného zákona bol v zmysle novelizácie doplnený o ďalšie formy spáchania trestného činu a jeho následkov. Zmena a doplnenie skutkovej podstaty trestného činu obchodovania s ľuďmi bola uskutočnená z dôvodu transpozície smernice.

Trestný zákon však neuvádza bližší výklad pojmu „**nútený sobáš**“. Nútený sobáš nie je ani osobitným trestným činom alebo takto definovaným protiprávnym konaním. Dôvodová správa k návrhu zákona č. 204/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v osobitnej časti len uvádza, že „**s ohľadom na doterajšiu prax dopĺňa odkaz na „nútené sobáše“, ktoré predstavujú osobitnú formu obchodovania s ľuďmi**“. Ani preambula smernice, ani text samotnej smernice neposkytuje definíciu, respektíve výklad pojmu nútený sobáš. Preambula smernice v 11 bode uvádza, že **vymedzenie obchodovania s ľuďmi zahŕňa aj činnosť ako nútené manželstvo, pokiaľ napĺňa skutkovú podstatu obchodovania s ľuďmi**, avšak bez bližšieho objasnenia obsahu použitých pojmov.

V tejto súvislosti sme oslovili Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ktoré bolo zodpovedným rezortom za transpozíciu smernice. Podľa ich informatívneho výkladu pod pojmom „nútený sobáš“ v zmysle § 179 Trestného zákona treba rozumieť **uzavretie manželstva z donútenia**.

Vzhľadom na krátkosť účinnosti predmetnej novely doplňujúcej legálnu definíciu trestného činu obchodovania s ľuďmi aj o účel núteného sobáša a zdĺhavosť trestného konania v súčasnosti máme k dispozícii len dve právoplatné rozhodnutia súdov Slovenskej republiky, ktoré sa dotýkajú tejto problematiky. Práve preto sa v tejto časti budeme venovať nielen rozhodnutiam súdov Slovenskej republiky, ale aj rozboru uznesení orgánov činných v trestnom konaní.

Z podkladov a konzultácií s národnou jednotkou k jednotlivým 8 prípadom, vo veci ktorých bolo v rokoch 2014 a 2015 začaté trestné stíhanie pre spáchanie trestného činu obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša alebo kombinácie núteného sobáša a ďalšieho účelu, boli zistené nasledovné informácie:

- **v jednom prípade bolo uložené právoplatné rozhodnutie súdu,**
- **v ďalších prípadoch koná vo veci príslušný vyšetrovateľ alebo vec bola odstúpená na ďalšie konanie na prokuratúru.**

Nakoľko bol vo vyššie uvedených prípadoch právoplatne odsúdený zatiaľ len jeden páchatel' a ďalšie prípady sú stále v štádiu vyšetrovania, je možné uviesť, že v prípadoch boli zistené viaceré modus operandi páchania, a to buď viacerými páchatel'mi alebo organizovanými skupinami páchatel'ov. Konanie páchatel'ov smerovalo väčšinou voči viacerým osobám, pričom len u časti osôb, ktoré figurujú v prípadoch, došlo aj k naplneniu účelu skutkovej podstaty trestného činu obchodovania s ľuďmi, teda k nútenému sobášu. Konanie v prípade týchto obetí prebehlo formou ich náborovania, prevezenia a odovzdania za využitia podvodného konania, ľsti, obmedzenia osobnej slobody, hrozby násilia, násilia, no najmä zneužitím bezbrannosti a zraniteľnosti obetí na účel núteného sobáša, pričom ako forma náboru bol **využitý prísl'ub práce za dobrú odmenu alebo poberanie sociálnych dávok**.

Pri časti osôb prebehla len časť konania, kedy osoby boli páchatel'mi náborované s ponukou uzavretia účelového manželstva za finančnú odmenu, náborované osoby najprv súhlasili, avšak tento zámer si napokon rozmysleli a vôbec nevycestovali.

Vyskytol sa však aj prípad, v ktorom bola jedna osoba náborovaná páchatel'om s prísl'ubom finančnej odmeny za uzavretie manželstva s osobou pakistanskej národnosti, avšak následne bola osoba obmedzovaná na osobnej slobode, presviedčaná na uzavretie manželstva s osobou pakistanskej národnosti, odovzdaná za odplatu osobe pakistanskej národnosti, s ktorým osoba žila, počas čoho bola ďalej inštruovaná páchatel'om, čo má robiť. K nútenému sobášu napokon nedošlo.

V roku 2014 národná jednotka začala trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša v 5 prípadoch, z ktorých sme mali k dispozícii informácie k 4 prípadom. Z týchto 4 prípadov ide o 2 prípady obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša a v 2 prípadoch ide o prípady obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša v kombinácii s ďalším účelom vykorisťovania.

Niektoré z týchto prípadov boli už spomenuté vyššie v popisoch z hľadiska obetí obchodovania s ľuďmi, ktoré boli poskytnuté mimovládnyimi organizáciami.

V prvom z týchto prípadov bolo súdom právoplatne uložené rozhodnutie jednému páchatel'ovi pre obchodovanie s ľuďmi za účelom núteného sobáša. Ďalší páchatel' bol vylúčený na samostatné konanie, ktoré zatiaľ nebolo ukončené. Poškodenými boli dve obeť, z ktorých v čase náboru, prepravy a odovzdania bola jedna ešte dieťaťom. Obidve obeť boli zaradené do programu. Bližšie informácie sú uvedené nižšie, ide o rozsudok Okresného súdu Trebišov so spisovou značkou 5T/35/2015.

V druhom prípade išlo o náborovanie oslovením obeť s ponukou na účelové manželstvo vydajom za cudzinca v Nemecku za finančnú odplatu **5000,- eur**. Obeť najprv súhlasila, no neskôr si to rozmyslela a o vydaj záujem už nemala. V tomto štádiu s obeťou náborár prerušil kontakt. O niekoľko mesiacov neskôr obeť oslovil ďalší páchatel', ktorý bol personálne prepojený s predošlým náborárom, ktorý **nadviazal s obeťou osobný vzťah**. S príslubom lepšieho života v Írsku obeť presvedčil, aby spolu odcestovali.

Obeť si ešte pred odchodom do Írska na podnet páchatel'a vybavila rodný list a po príchode do Írska bola predaná mužovi pakistanskej národnosti, ktorý ju mal nútiť a presvedčať, aby si ho vzala, avšak k sobášu nedošlo, nakoľko obeť sa vyslobodila útekou. V prípade boli obvinení viacerí páchatelia a prebieha spolupráca vyšetrovateľa s orgánmi činnými v trestnom konaní v Írsku cestou medzinárodnej právnej pomoci.

V ďalších 2 prípadoch vyšetrovateľ vedie stíhanie vo veci obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša v kombinácii s prostitúciou. Ide o niekoľko skutkov, pričom formou náboru bola ponuka práce v Spojenom kráľovstve a príslub poberania sociálnych dávok.

V prvom prípade páchatelia náborovali postupne dve ženy. Jedna žena bola sluchovo postihnutá, čím páchatelia **zneužili jej bezbrannosť**, pričom pri náboře jej bola sľúbená práca v Spojenom kráľovstve. Následne ju previezli bez jej vedomia do Spojeného kráľovstva, **odobrali jej osobné doklady a slovne ju nútili uzatvoriť manželstvo** s osobou pakistanskej národnosti a **pod hrozbou fyzického násillia vykonávať prostitúciu**. Obeť sa podarilo utiecť. Druhá žena bola následne po odvezení prvej obeť zlákaná taktiež do Spojeného kráľovstva za účelom poberania sociálnych dávok. Pri prevoze páchatelia obeť povedali, že sa vydá za Pakistancov a bude s nimi žiť, pričom obeť s týmto nesúhlasila. Bol na ňu vytváraný **psychický nátlak**. Obeť páchatelia zo strachu pustili, keďže sa dozvedeli, že v Slovenskej republike ju začala hľadať polícia. Hendikepovaná obeť bola zaradená do programu.

V druhom prípade bola obeť **prinútená nastúpiť do motorového vozidla páchatel'a**, ktorý ju následne autobusom a letecky prepravil do Spojeného kráľovstva. Tu bola prinútená vykonávať prostitúciu. Následne bola ďalej predaná a prinútená vykonávať prostitúciu a uzatvoriť manželstvo s indickým občanom, s ktorým bývala v spoločnej domácnosti. Obeť sa podarilo vyslobodiť sa útekou.

Tak, ako je uvádzané v časti štatistických výstupov, podľa údajov k októbru 2015 bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin obchodovania s ľuďmi v troch prípadoch, z ktorých dva boli spáchané organizovanými skupinami páchatel'ov, v jednom prípade za účelom núteného sobáša a v jednom prípade na kombinovaný účel núteného sobáša a prostitúcie. V treťom prípade nariadil prokurátor stíhať prípad obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša podľa rómskych tradícií, kde je poškodenou dieťa, teda osoba mladšia ako 18 rokov.

Jeden z prípadov, v ktorom bolo páchanie trestnej činnosti realizované organizovanou skupinou zloženou z osôb slovenskej a indickej národnosti, sa vyznačoval značnou sofistikovanosťou so znalosťou legislatívnych pomerov vo viacerých krajinách schengenského priestoru. Spolu 4 ženské obeť, ktoré pochádzali zo slabších sociálnych pomerov, boli ľst'ou naborované na prácu v zahraničí. Obeť boli prevezené do Rakúska, kde **boli držané a strážené, presviedčané a pripravované na sobáš s cudzincami**. Na mieste, kde boli držané, vykonávali ďalšie ženy prostitúciu. Obeť odmietali uzatvoriť manželstvo s osobami, ktoré si mali vziať, preto boli zo strany páchatel'ov **psychicky zastrášané s hrozbou fyzického útoku**. Jednu obeť na jej naliehanie previezli naspäť na Slovensko. Následne ďalšie obeť boli kontrolované prevezené do Nemecka a Belgicka, kde spolu so svojimi budúciimi manželmi boli odvezené do Dánska, kde prebehol nútený sobáš. Následne zosobášení muži odišli do Nemecka a Belgicka, kde sa prihlasovali na trvalý pobyt a obeť s týmito cudzincami zostávali naďalej bývať. V prípade boli páchatelia obvinení zo spáchania trestného činu obchodovania so ľuďmi. **Informácie o prípade boli oznamované aj zahraničným partnerom, kde malo prísť k sobášom, avšak zahraničné strany o tieto prípady neprejavili záujem**. Jedna obeť bola zaradená do programu.

V druhom prípade boli ženy zo sociálne vylúčených komunit naborované páchatel'om na výkon rôznej práce alebo na uzavretie účelového manželstva za odmenu, ktorá sa mala pohybovať od **1000,- do 2000,- eur**, niektoré však nevedeli, akú odmenu mali dostať. V celom prípade figurovala organizovaná skupina pozostávajúca zo slovenských a britských občanov. Obeť boli páchatel'om prevádzané na jedno miesto v Slovenskej republike, odkiaľ ich odvážali do Spojeného kráľovstva. Niektoré z obetí si ešte na Slovensku rozmysleli vycestovanie a z domu, kde ich páchatel' zhromažďoval, odišli alebo ich tam našli rodinní príslušníci. Obeť boli **odoberané osobné doklady**. Po príchode do Spojeného kráľovstva boli obeť **nútené vydať sa za mužov pakistanskej alebo indickej národnosti. Využívajúc ich zraniteľného postavenia** týmito ženám obchodníci prikázali bývať s mužmi v spoločnej domácnosti. Niektoré obeť boli prinútené k sobášu. Jedna obeť bola predaná opakovane. Niektoré obeť boli nútené nielen sa vydať, ale aj vykonávať prostitúciu. Obeť, ktoré boli páchatel'mi prevezené do Spojeného kráľovstva, sa oslobodili buď nátlakom na obchodníkov, ktorí ich pustili alebo útekem od cudzincov, ktorých boli nútené si vziať. **V uvedenej veci prebieha spolupráca slovenskej polície s orgánmi Spojeného kráľovstva**. Jedna obeť bola zaradená do programu.

Novou formou obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša je právna kvalifikácia vyšetrovateľa dohodnutého sobáša podľa rómskych tradícií. Dohodnutý sobáš v rómskych komunitách v Slovenskej republike prebieha dohodou strán rómskeho ženicha a rómskej nevesty. Dospelou ženou sa z hľadiska kultúry rómskeho etnika stáva dievča po ukončení povinnej školskej dochádzky a po prvej menštruácii. V tomto momente rodina dievčaťa začína hľadať vhodného ženicha, ktorý môže byť len Róm. Rodina vybraného ženicha si príde nevestu pozrieť a v prípade, že sa strany dohodnú, ženichova rodina vyplatí nevestinmu otcovi peniaze za výchovu dievčaťa a dievča si berú do svojej rodiny, kde začne žiť. Ženichova rodina sa o dievča stará a stráži ju. V prípade, že z rómskeho sobáša zide, lebo dievča sa zamiluje do iného muža a odmieta si vziať dohodnutého ženicha, otec dievčaťa musí vrátiť financie, ktoré za ňu pri dohodnutom sobáši vyplatila ženichova rodina. Vyšetrovateľ národnej jednotky začal trestné stíhanie v septembri 2015, pričom prípad bol iniciovaný prokuratúrou na základe v médiách odvysielanej informácie o únose dievčaťa. Vyšetrovateľ kvalifikoval konanie ako obchodovanie s ľuďmi.

Rómska rodina z Českej republiky násilím prinútila nasadnúť do auta mladistvé dievča s cieľom zaviesť ju do Českej republiky za účelom vykonania núteného sobáša podľa rómskych tradícií. Blížšie okolnosti prípadu sú predmetom vyšetrovania. V súčasnosti sa čaká na vyjadrenie prokurátora, ktorý sa s právnou kvalifikáciou konania podľa vyšetrovateľa stotožní alebo nariadi konať v inej veci. ***Vec budeme intenzívne sledovať, nakoľko by išlo o novú formu obchodovania s ľuďmi, ktorá zatiaľ nebola v Slovenskej republike identifikovaná.*** Potrebné je však vždy skúmať, či v konkrétnom prípade ide len o uzavretie rómskeho sobáša, teda sobáša, ktorý prebehne v dome ženícha alebo nevesty a sobášiaci je rodinný príslušník, resp. „vajda“, teda sobáš neprebehne oficiálne na úrade. V tomto prípade by takto uzavretý sobáš nenaplnil skutkovú podstatu trestného činu obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša, nakoľko takto uzavretý sobáš nemá právne účinky a je neplatný podľa slovenského právneho poriadku.

Príslušníci Policajného zboru zaradení v rámci národnej jednotky, ktorí vyššie uvedené prípady vyšetrojú vyjadrili presvedčenie, že ***vyšetrovanie prípadov s cezhraničným prvkom býva spravidla zbytočne zdĺhavé z dôvodu dlhých lehôt vo vybavovaní medzinárodnej právnej pomoci.*** Zároveň s týmto je nutné doplniť, že odstrániť zdĺhavosť pri vyšetrovaní v prípadoch, kde rôzne časti konaní prebehli vo viacerých krajinách a následne aj trestné konanie je vedené vo viacerých krajinách, by mohol ***pomôcť koncept európskeho prokurátora.*** Zriaďovanie ***spoločných vyšetrovacích tímov*** je síce užitočné, no napriek tomu existujú bariéry, pre ktoré ich ***nie je vždy účelné využívať.***

V súvislosti s vyššie popísanými prípadmi je evidentná snaha ***slovenských vyšetrovacích orgánov spolupracovať so zahraničím a odstupovať im informácie zistené v rámci trestného konania.***

Rozsudky, ktoré máme k dispozícii, sú právoplatné a v oboch prípadoch došlo k uzatvoreniu ***dohody o vine a treste.*** Je nutné poznamenať, že v oboch prípadoch boli ***uložené tresty s podmieneným odkladom*** a uloženým probačným dohľadom. V oboch rozsudkoch sa taktiež vyskytuje ***zákaz priblíženia k poškodeným osobám a ich obydliam.***

Rozsudok Okresného súdu v Trebišove odsúdil muža na trest odňatia slobody v trvaní troch rokov a zároveň mu tento trest podmienenčne odložil s uložením skúšobnej doby v trvaní troch rokov a uložením probačného dohľadu. V priebehu skúšobnej doby sa odsúdený muž nesmie priblížiť k poškodeným osobám na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a nesmie sa zdržiavať v blízkosti ich obydli. Obvinený muž bol uznaný vinným za to, že v pravdepodobne 4.8.2015 v čase okolo 20:00 hod. v obci v okrese Trebišov s iným mužom sa po predchádzajúcom osobnom dohovore stretli pri kostole s poškodenými ženami, ktoré asi tri dni predtým spolu ***ľst'ou zlákali na prácu v obchode*** v Spojenom kráľovstve a na osobnom motorovom vozidle s evidenčnými číslami Spojeného kráľovstva ich odviezli do Spojeného kráľovstva, ale po tom, čo zistili, že jedna z poškodených nemá občiansky preukaz a nemá ani 18 rokov, odviezli ich na neznáme miesto, kde bývali, stravovali sa bolo im zakúpené nové šatstvo a boli tam až do doby, kým bol tomuto dievčaťu vybavený občiansky preukaz, t.j. do 7.8.2013. Následne boli všetky ženy a dievča prevázané v aute do Spojeného kráľovstva. Ani napriek plaču a dožadovaniu sa prestávky či zastavenia vozidla im nebolo vyhovené. Auto zastalo až na odpočívadle po dlhej dobe a tam sa pokúsili poškodené utiecť, avšak neúspešne a muži ich nasilu, každú jednu za vlasy, vtiahli do vozidla a pokračovali v ceste až do Manchestru v Spojenom kráľovstve, kde asi po dvoch dňoch po príjazde okolo polnoci vystúpili pred domom, v ktorom sa ubytovali.

Na druhý deň ráno do domu prišli dvaja muži – Pakistanci a od všetkých poškodených boli odobraté občanom Slovenska ich občianske preukazy. Každá zo žien bola predaná Pakistancovi za **1000,- libier**. Následne ich Pakistanci naložili do auta a jednu odviezli do Londýna a druhú poškodenú do Birminghamu, kde boli ubytované s Pakistancami a asi po dvoch týždňoch po ich neustálom plači ich odviezli späť do domu v Manchestri, odkiaľ sa im podarilo bez dokladov utiecť na políciu. Odsúdený bol týmto rozsudkom len jeden z páchatel'ov. Súd skonštatoval, že tento muž spoločným konaním s použitím ľsti, obmedzovania osobnej slobody, násilia, hrozby násilia a hrozby inej ťažkej ujmy zlákal, prepravil a odovzdal iného na účel núteného sobáša a zároveň spoločným konaním zlákal, prepravil a odovzdal dieťa na účel núteného sobáša. Týmto svojim konaním spáchal trestný čin obchodovania s ľuďmi (Rozsudok Okresného súdu Trebišov so spisovou značkou 5T/35/2015).

Rozsudok Okresného súdu v Michalovciach uznal vinnými celkom 5 osôb, z toho boli tri ženy a dvaja muži. Vinní boli za prečin podvodu a zločin obchodovania s ľuďmi, nakoľko spoločným konaním na škodu cudzieho majetku seba obohatili tým, že uviedli niekoho do omylu a využili niečí omyl a spôsobili tak väčšiu škodu. Zároveň spoločným konaním použitím podvodného konania a ľsti zlákali, prepravili a prechovávali iného na účel jeho prostitúcie a inej formy sexuálneho vykorisťovania, nútenej práce a núteného sobáša. Rozsudok popisuje, ako došlo k trestnému činu podvodu, no my sa zameriame na zločin obchodovania s ľuďmi a jeho popis. Jedna z odsúdených žien po vzájomnej dohode, pod zámenkou, že poškodenú (obeť) odprevedí k jej rodine do Sečoviec, túto bez jej vedomia a súhlasu autobusom dňa 23.3.2013 spoločne s ďalšími páchatel'mi prepravili z Michaloviec do Spojeného kráľovstva, do mesta Sheffield. Presná adresa nie je známa, ale osoby, ktoré boli uznané vinnými, tam bývali a tieto osoby predali ženu, ktorú priviezli Pakistancovi, za ktorého sa mala poškodená (obeť) proti svojej vôli vydať, pričom k svadbe nedošlo a poškodená ostala bývať v dome obvinených, ktorí ju neskôr nútili k poskytovaniu sexuálnych služieb pre štyroch mužov. Za poskytovanie sexuálnych služieb dostala celkom 70 libier, ktoré ale musela odovzdať. Táto žena bola zároveň aj nútená pracovať v kuchyni a pri zbere hrachu, avšak všetky zarobené peniaze musela odovzdávať. Neskôr bola predaná inej osobe do mesta Bradford, ktorá sa s ňou chcela zosobášiť, s čím ale poškodená (obeť) nesúhlasila a neskôr sa jej aj podarilo ujsť a pomocou britskej polície sa dostala bezpečne na Slovensko. Obeť bola po príchode na Slovensko zaradená do programu a bola jej poskytnutá adekvátna pomoc, podpora a ochrana.

Všetci obvinení boli odsúdení a nesmú sa priblížiť k poškodenej na vzdialenosť menšiu ako 5 metrov a úmyselne sa nesmú zdržiavať v blízkosti jej obydli. Štyrom z piatich odsúdených osôb bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 36 mesiacov s podmieneným odkladom a určením skúšobnej doby s probačným dohľadom v trvaní 36 mesiacov. Len jednej mužskej osobe bol uložený nižší trest, a to trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmieneným odkladom trestu a určením skúšobnej doby v trvaní 30 mesiacov. Súd uložil uhradiť poškodenej žene škodu vo výške **6180,- eur**, čo predstavuje sumu, ktorá jej bola podvodným konaním odobratá. Suma súvisí s trestným činom podvodu, za ktorý boli odsúdení. So zvyškom nároku na náhradu škody bola poškodená (obeť) odkázaná na občianske súdne konanie (Rozsudok Okresného súdu Michalovce so spisovou značkou 1T/105/2015).

Trestné stíhanie prípadu bolo začaté v roku 2013. Vzhľadom na zložitosť dôkaznej situácie a cezhraničný charakter prípadu bolo možné odsúdiť páchatel'ov až v roku 2015.

Ako **problematické** v tejto **oblasti** vnímame nedostatok aplikačnej praxe a judikatúry či odborný výklad jednotlivých znakov trestného činu obchodovania s ľuďmi.

Orgány činné v trestnom konaní majú sťaženú situáciu najmä v tom, že ide prevažne o latentnú (skrytú) trestnú činnosť a nie je zriedkavým javom, že dôveryhodnosť obetí (poškodených) je spochybnená prevažne z dôvodu ich častých zmien vo výpovediach a uvádzaním nejednoznačných a nejasných informácií.

4.2 Analýza prípadov prevádzachtva formou účelových manželstiev

Trestný čin prevádzachtva je upravený v § 355 Trestného zákona, avšak špecifická úprava tohto trestného činu je upravená aj v § 356 Trestného zákona. Práve táto úprava § 356 Trestného zákona umožňuje naplnenie skutkovej podstaty trestného činu prevádzachtva aj prostredníctvom uzatvorenia účelového manželstva. V časti nižšie sa budeme venovať rozhodnutiam súdov Slovenskej republiky týkajúcich sa práve účelových manželstiev.

V roku 2012 bol vydaný a zároveň aj právoplatný len jeden rozsudok súdu Slovenskej republiky, ktorý sa zaoberal účelovým manželstvom. Odsúdená bola žena z okresu Galanta, ktorá za finančnú odmenu vo výške **2000,- eur** uzatvorila na Mestskom úrade v Šali fiktívne (účelové) manželstvo s občanom **Macedónska**. Po vyše mesiaci od uzatvorenia manželstva občan Macedónska požiadal o udelenie povolenia na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky za účelom zlúčenia rodiny. Takýmto konaním občianka Slovenskej republiky umožnila a napomáhala nedovolené zotrvať na území Slovenskej republiky osobe, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky a teda v úmysle získať pre seba priamo finančnú výhodu, osobe, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, umožnila zotrvať na území Slovenskej republiky, a tým spáchala zločin prevádzachtva podľa § 356 Trestného zákona. Občianka Slovenskej republiky bola tak odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov s podmieneným odkladom a stanovením skúšobnej doby v trvaní dvoch rokov. V tomto prípade bola využitá možnosť uzatvorenia Dohody o vine a treste (Rozsudok Okresného súdu v Galante so spisovou značkou 2T/258/2011).

V roku 2013 bolo vydaných celkom 9 rozsudkov, ktoré sa zaoberali účelovými manželstvami. Z týchto rozsudkov bol jeden oslobodzujúci a ostatné odsudzujúce. Z odsudzujúcich rozsudkov v jednom prípade sa rozsudok stal právoplatným pre jedného odsúdeného v roku 2013 a pre druhého odsúdeného až v roku 2014. Popisu skutku sa však budeme venovať v tejto časti.

Okresným súdom Dunajská Streda bola odsúdená žena „XY“ z okresu Šaľa za to, že po dohode so ženou „Z“ a mužom „M“ v úmysle získať finančnú odmenu **500,- eur** pre ženu „Z“ nahovorila „XY“ ženu „Z“ na spáchanie trestného činu prevádzachtva. Na základe presvedčania zo strany „XY“ a jej mužského spolupáchateľa, spoluobvinená žena „Z“ uzatvorila fiktívne (účelové) manželstvo v Dunajskej Strede s občanom **Tureckej republiky**, ktorý 16 dní po sobášii požiadal na oddelení cudzineckej polície o udelenie povolenia na trvalý pobyt na území Slovenskej republiky za účelom zlúčenia rodiny. Týmto XY spoločným konaním v úmysle získať pre iného finančnú výhodu, osobe, ktoré nie je občanom Slovenskej republiky, umožnila zotrvať na území Slovenskej republiky, čím spáchala spolupáchateľstvom zločin prevádzachtva a súd v Dunajskej Strede ju odsúdil k peňažnému trestu vo výške 300,- euro.

Pre prípad úmyselného zmarenia peňažného trestu sa jej uložil aj náhradný trest odňatia slobody v trvaní troch mesiacov (Rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda so spisovou značkou 4T/3/2013).

Okresný súd v Bratislave uznal za vinného muža, ktorý v snahe získať pre seba finančnú hotovosť vo výške **5000,- eur** uzavrel na matričnom úrade v Bratislave – Nové Mesto účelové manželstvo so ženou, ktorá je **čínskym štátnym občanom**. Manželstvo nemalo plniť svoju spoločenskú funkciu, ale malo len vyššie uvedenej osobe umožniť zotrvanie na území Slovenskej republiky, čím naplnil skutkovú podstatu trestného činu prevádzačstva podľa § 356 Trestného zákona a súd ho odsúdil k trestu odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní dvoch rokov (Rozsudok Okresného súdu Bratislava III so spisovou značkou 2T4/2013). Neskôr ďalší súd v Bratislave uznal za vinných celkom 7 osôb, z toho bolo 5 mužov a 2 ženy. Celkom 6 odsúdených osôb (4 muži a 2 ženy) uzatvorilo účelové manželstvá **s príslušníkmi Čínskej ľudovej republiky** vo viacerých častiach Bratislavy za finančnú odmenu. Tresty boli uložené v rôznej výške, avšak všetky boli podmiennečne odložené s uložením skúšobnej doby od dvoch do piatich rokov (Rozsudok Okresného súdu Bratislava V so spisovou značkou 2T/46/2013).

Okresným súdom v Nitre bola odsúdená žena, ktorá uzavrela účelové manželstvo so **srbským štátnym príslušníkom** v Srbsku. Za uzavreté manželstvo jej bola sľúbená suma 60 000,- slovenských korún (cca **2000,- eur**), avšak podľa informácií vyplývajúcich z rozsudku obdržala táto žena len 5000,- slovenských korún (cca **166,- eur**). Svojím konaním však naplnila skutkovú podstatu zločinu prevádzačstva podľa § 356 Trestného zákona formou účelového manželstva, za čo jej bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby na 18 mesiacov (Rozsudok Okresného súdu Nitra so spisovou značkou 5T/110/2013).

Okresný súd v Trnave uznal vinnou ženu, ktorá na matričnom úrade v Trnave za prisľúbenú finančnú výhodu vo výške **995,82 eur** uzavrela fiktívne (účelové) manželstvo s občanom Čínskej ľudovej republiky a svojím konaním napomáhala a umožnila zotrvať osobe, ktorá nie je štátnym príslušníkom Slovenskej republiky, na území Slovenskej republiky, nakoľko **občan Čínskej ľudovej republiky** chcel získať povolenie na trvalý pobyt za účelom zlúčenia rodiny, a tým aj možnosť voľného pohybu v krajinách Európskej únie. Žena bola odsúdená na trest odňatia slobody na dva roky s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní troch rokov (Rozsudok Okresného súdu Trnava so spisovou značkou 2T/58/2013).

Okresný súd v Nových Zámkoch uznal vinnou ženu, ktorá v úmysle získať pre seba finančnú výhodu vo výške **3320,- eur** na matričnom úrade vo Viedni (Rakúsko) uzavrela fiktívne (účelové) manželstvo s občanom **Macedónskej republiky**, ktorý na základe uzavretého manželstva chcel získať povolenie na trvalý pobyt za účelom zlúčenia rodiny na území Slovenskej republiky, a tým aj možnosť voľného pohybu v krajinách Európskej únie. Za toto konanie bola občianka Slovenskej republiky odsúdená k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby vo výmere jeden rok (Rozsudok Okresného súdu Nové Zámky so spisovou značkou 2T/135/2013).

Okresný súd v Pezinku trestným rozkazom uznal vinnými celkom 5 osôb a odsúdil ich na trest odňatia slobody v trvaní dva roky s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní dva roky.

Išlo o troch občanov Slovenskej republiky, ktorí naviedli slovenskú štátnu občianku na uzavretie manželstva so *srbským štátnym príslušníkom* za **300,- eur**. Traja návodcovia získali od organizátora finančnú odmenu vo výške **1000,- eur** za svoje služby (Trestný rozkaz Okresného súdu Pezinok so spisovou značkou 3T 122/2013).

K tomuto prípadu bol vykonaný rozhovor s prokurátorkou, ktorá uviedla, že v tomto prípade figuruje skupina Macedóncov, ktorá je na území Slovenskej republiky už od deväťdesiatych rokov 20. storočia a podniká s motorovými vozidlami. Na Slovensku majú silné rodinné väzby. Vzhľadom na dostatočne dlhý čas pôsobenia tejto skupiny na Slovensku sa dá povedať, že ide o asimilovanú skupinu. Táto skupina oslovila v roku 2011 ženu, slovenskú štátnu občianku, ktorej sľúbili 300,- eur ako odmenu, ak sa vydá za syna bratranca jedného z Macedóncov. Zároveň, okrem finančnej odmeny jej sľúbili, že bude môcť u nich bývať aj so svojim synom. Žena súhlasila. Je možné u nej badať nízku úroveň vzdelania a mentálnu retardáciu. Pri podávaní žiadosti o uzatvorenie manželstva proaktívnym prístupom pracovníčky matriky došlo k zmene názoru tejto mladej ženy a táto sa odmietla vydať. Po odmietnutí podania žiadosti začali zo strany strýka ženicha vyhrážky a nátlak smerom na nevestu. Neskôr došlo k opätovnému podaniu žiadosti, avšak už na inej matrike. V danom prípade bolo podané trestné oznámenie v roku 2013. Výsledkom konania je vyššie uvedený trestný rozkaz.

Okresný súd v Spišskej Novej Vsi uznal vinnými občanov Slovenskej republiky, ktorí boli pôvodne z *Vietnamu* a spoločným konaním naviedli občianku Slovenskej republiky, aby si vzala ich brata, štátneho občana Vietnamu, nakoľko mu mal v blízkej dobe skončiť tolerovaný pobyt. Navrhovaná finančná odmena bola vo výške **2000,- eur**, pričom k vyplateniu odmeny malo dôjsť až neskôr. Občianka Slovenskej republiky podala na príslušnom úrade v Krompachoch žiadosť o uzavretie manželstva, avšak k uzavretiu manželstva nedošlo, pretože žiadosť stiahla späť. Bratia boli odsúdení za spolčenie a návod na spáchanie zločinu a bol im uložený trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmieneným odkladom a uloženou skúšobnou dobou v trvaní 30 mesiacov. Pre jedného z bratov sa stal rozsudok právoplatným v roku 2013 a pre druhého z bratov až v roku 2014 (Trestný rozkaz Okresného súdu Spišská Nová Ves so spisovou značkou 3T/193/2013).

V roku 2014 nadobudli právoplatnosť 4 rozsudky. Rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves bol už popísaný vyššie, preto sa mu nebudeme v tejto časti venovať.

Okresný súd v Bratislave uznal vinnou občianku Slovenskej republiky, ktorá uzatvorila účelové manželstvo s občanom *Alžírskej demokratickej ľudovej republiky* za odmenu **2000,- eur**. Žena bola odsúdená k trestu odňatia slobody na dva roky s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní dvoch rokov (Trestný rozkaz Okresného súdu Bratislava II so spisovou značkou 3T/123/2013-405).

Okresný súd v Trebišove odsúdil občianku Slovenskej republiky za to, že v Kráľovskom Chlmcí (okres Trebišov) uzavrela účelové manželstvo s občanom *Ukrajinskej republiky* za finančnú odplatu **1000,- eur**. Žena bola odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní 20 mesiacov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní 30 mesiacov (Rozsudok Okresného súdu Trebišov so spisovou značkou 3T/138/2013).

K tomuto prípadu sa nám podarilo získať kontakt na vyšetrovateľa národnej jednoty a prokurátora.

Po vykonaní rozhovorov môžeme konštatovať, že žena, ktorá uzatvorila manželstvo so štátnym príslušníkom Ukrajiny, bola v zlej sociálnej situácii, čo využili sprostredkovatelia. Dvaja občania Slovenskej republiky vystupovali v tomto prípade ako sprostredkovatelia a zabezpečovali všetky administratívne náležitosti súvisiace s uzavretím manželstva a nájdením vhodnej osoby slovenskej štátnej príslušnosti, ktorá by bola ochotná si Ukrajinca vziať. Žena súhlasila až po dlhšom presviedčaní. Všetka komunikácia od náboru až po realizáciu sobáša prebiehala ústne, osobným kontaktom. Polícií sa podarilo odhaliť účelové manželstvo až počas konania o vyhostení, kde sa žena priznala a spolupracovala s políciou. Ukrajinec bol vyhostený a sprostredkovateľom bola vznesená obžaloba. V súčasnosti prebieha súdne konanie.

Okresný súd v Košiciach odsúdil na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní 4 roky dvom občanom Slovenskej republiky – mužovi a žene. Žena mala uzatvoriť účelové manželstvo so štátnym občanom *Marockého kráľovstva* a muž v tomto prípade vystupoval ako návodca. Mužovi bolo od tretej osoby prisľúbených **3000,- eur**, žena dostala **500,- eur**. Tretia osoba, ktorá sa spomína v rozsudku, avšak nie je súdená, mala dostať od občana Marockého kráľovstva 5000,- euro. K uzavretiu manželstva však nedošlo, nakoľko kontrolou cudzineckej polície v deň plánovaného sobáša bolo zistené, že cestovný doklad občana Marockého kráľovstva ho neoprávňuje zdržiavať sa na území Slovenskej republiky (Rozsudok Okresného súdu Košice II so spisovou značkou 4T/26/2014).

Počas prvého polroka 2015 sa stali právoplatnými štyri rozsudky v súvislosti s naplnením skutkovej podstaty trestného činu prevádzachstva podľa § 356 Trestného zákona. Len v dvoch prípadoch bola táto skutková podstata naplnená formou účelového manželstva.

Okresný súd v Poprade odsúdil v tejto súvislosti dve ženy. Jedna zo žien bola matka, ktorá nahovorila na sobáš so svojim synom druhú odsúdenú ženu za finančnú odmenu **33,19 eur**. Skutok sa stal ešte v roku 2006, suma vznikla prepočtom zo slovenských korún. Z trestného rozkazu nie je zrejmé, z akého štátu mal pochádzať syn odsúdenej, nakoľko v rozsudku sa uvádza len písmeno **G** na označenie štátu.

Matka, ktorá iniciovala spáchanie zločinu, bola odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní dva roky s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní dvoch rokov. Žene, ktorá uzatvorila manželstvo, bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní 18 mesiacov (Trestný rozkaz Okresného súdu Poprad so spisovou značkou 5T/28/2015).

Okresný súd v Bratislave odsúdil muža a ženu za to, že žena naviedla muža, aby si zobral za manželku štátnu občianku *Čínskej ľudovej republiky*, nakoľko jej bola žiadosť o udelenie prechodného pobytu na území Slovenskej republiky za účelom zamestnania zamietnutá. Žena, ktorá muža naviedla, mu vyplatila presne nezistenú sumu vo výške od **2000,- do 2500,- eur**, na základe čoho muž vycestoval do Čínskej ľudovej republiky, kde si za manželku zobral štátnu občianku Čínskej ľudovej republiky bez predchádzajúceho vzájomného vzťahu. Obaja tak naplnili skutkovú podstatu trestného činu prevádzachstva podľa § 356 formou účelového manželstva a žene bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní štyroch rokov.

Mužovi, ktorý si za manželku zobral štátnu občianku Čínskej ľudovej republiky, bol uložený trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby v trvaní dvoch rokov.

Spoločným znakom každého z rozhodnutí súdu je **trest odňatia slobody s podmieneným odkladom a uložením skúšobnej doby**. Len v jednom prípade bol uložený finančný trest.

Sumarizáciou informácií z rozhodnutí súdov je možné konštatovať, že medzi osobami, ktoré chceli alebo uzavreli manželstvo so slovenským štátnym občanom, boli občania **Macedónska, Turecka, Číny, Srbska, Vietnamu, Alžírsku, Ukrajiny a Maroka**. V jednom prípade nebol uvedený v rozhodnutí súdu štát, len písmeno G. Ak by sme sa zamerali na pohlavie týchto cudzincov, tak z Macedónska to boli dvaja muži, z Turecka bol jeden muž, z Číny bolo 5 žien a traja muži, z Vietnamu, Alžírsku, Ukrajiny, Maroka a neznámeho štátu G jeden muž. Celkom ich teda bolo 13 mužov a 5 žien. Z toho vyplýva, že slovenských štátnych občanov, ktorí uzavreli manželstvo s osobou, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, bolo 13 žien a 5 mužov. Odsúdených bolo viacero, nakoľko medzi odsúdenými osobami sú aj osoby, ktoré manželstvo neuzavreli, avšak naviedli, alebo napomáhali v trestnej činnosti. Finančná odmena sa pohybovala od **33,19 eur do 5000,- eur**.

Pri komunikácii s orgánmi činnými v trestnom konaní boli ako možné **aplikačné problémy** identifikované nasledovné oblasti:

- nedostatok aplikačnej praxe,
- chýbajúca judikatúra,
- komplikovanosť dôkaznej situácie,
- organizovanosť skupín zameraných na nábor a zabezpečovanie administratívnych záležitostí,
- neefektívna spolupráca so zahraničím: dĺžhavosť konania a neprecíznosť poskytnutých podkladov a pod.

5 Nútené sobáše a účelové manželstvá z pohľadu médií

V tejto časti sa budeme venovať médiám a ich prezentácii problematiky smerom k verejnosti. Zamerali sme sa na články publikované na internetových stránkach za roky 2011 až 2015. Celkom sme mali k dispozícii 25 článkov týkajúcich sa obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša a trestného činu prevádzačstva formou účelových manželstiev, z ktorých sme vybrali tie najzaujímavejšie články, respektíve ich časti.

Slováci sa ženía za peniaze: Arménka za 850 eur!

Slovenská polícia oznámila odhalenie prvých prípadov organizovania fiktívnych manželstiev Slovákov s cudzincami za finančnú odmenu. Cudzinci sa týmto spôsobom údajne snažili získať povolenie na pobyt.

Polícia obvinila spolu tri osoby, ktorým súd v prípade uznania viny môže vymerať trest na dva až osem rokov. Policajné prezídium uviedlo, že **Slovák pôvodom z Arménska** za odmenu minimálne **850,- eur prehovoril iného Slováka, aby si vzal za ženu Arménku**. Sobáš sa konal v Bratislave a cudzinka požiadala o povolenie na pobyt v krajine, ktorý by jej umožňoval pohybovať sa aj v krajinách patriacich do schengenského priestoru bez hraníc.

Podobný sobáš zaznamenala polícia v máji, keď si **Slovenka** vraj za **2000,- eur zase vzala Macedónca**. V oboch spomínaných prípadoch vyšetrovateľ obvinil údajného organizátora sobáša, ako aj Slováka a Slovenku, ktorí za odmenu uzavreli manželstvo s cudzincom. Macedónčan ani Arménka povolenie na pobyt nezískali. Macedónca polícia už vyhostila z krajiny a na päť rokov mu zakázala vstup na Slovensko. Podobný postup zrejme uplatní aj voči Arménke.

Pokusy o fiktívne manželstvá slovenská polícia osobitne nesleduje, zaraďuje sa medzi trestné činy prevádzačstva. V Česku počet prípadov fiktívnych manželstiev vlní stúpol medziročne o šesť na 42. V posledných rokoch sa tiež začali objavovať prípady falošných otcov, ktorí sa hlásia k cudzím deťom, ktoré potom majú automaticky nárok na české občianstvo⁹.

Polícia: Slovenke núkal Turek za svadbu pre víza 500 eur

Polícia odhalila podvodný sobáš. **Turkovi končila platnosť víza** na Slovensku, podľa polície si **chcel preto** kvôli udeleniu trvalého pobytu **vziať Slovenku**. Vyšetrovateľ Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii obvinil tri osoby, ktoré chceli podvodným sobášom zabezpečiť občanovi Turecka trvalý pobyt na Slovensku. Brat podvodného "ženícha", Turek z Rakúska, oslovil podľa polície Slovenku, ktorá nahovorila svoju krajanuku na vydaj výmenou za **500,- eur**. TASR (t.j. tlačová agentúra Slovenskej republiky) dnes o tom informovala hovorkyňa policajného prezídia Denisa Baloghová. Motívom pre podvodný sobáš bola končiac sa platnosť udeleného víza na pobyt v Slovenskej republike. Aby Turek nemusel opustiť našu krajinu, rozhodol sa získať povolenie na trvalý pobyt. K tomu si chcel pomôcť svadbou so Slovenkou. "*Začiatkom mesiaca uzavreli v Dunajskej Strede sobáš.*"

⁹ autor: TASR: Slováci sa ženía za peniaze: Arménka za 850 eur!, <http://www.topky.sk/cl/10/1277796/Slovaci-sa-zenia-za-peniaze--Armenka-za-850-eur->, publikované dňa 15.06.2011

Niekoľko dní po uzavretí manželstva požiadal cudzinec z Turecka na Oddelení cudzineckej polície v Dunajskej Strede o udelenie povolenia na trvalý pobyt na území Slovenska. Polícia však celú situáciu monitorovala, včas zakročila a trvalý pobyt mu udelený nebol," uviedla Baloghová.

Dve Slovenky a Turek žijúci v Rakúsku boli obvinení z trestného činu prevádzačstva. Hrozí im trest odňatia slobody na dva až osem rokov. Falošný ženich má zákaz vstupu na územie Slovenska na päť rokov¹⁰.

Sobášny podvod? Britská polícia zatkla Slovenku priamo na svadbe

Slovenskú nevestu a jej pakistanského ženicha zatkla britská polícia na radnici v Leedsi priamo počas svadobného obradu. Dvojicu, ako aj ich piatich svadobných hostí úrady obvinili z účasti na "podvodnom sobáši" a porušení imigračných zákonov. Hovorca hraničnej polície uviedol, že 23-ročného Pakistanca a 22-ročnú Slovenku zatkli tesne pred uzavretím manželského zväzku. Miesto svadobných obrúčok tak obaja dostali putá. Medzi zadržanými, ktorých odvieďli na vypočúvanie, boli aj ďalšie dve Slovenky vo veku 22 a 32 rokov a traja Pakistanci. Polícia v súvislosti s vyšetrovaním zároveň v Leedsi prehľadala niekoľko adries. "Máme podozrenie, že jediným účelom tohto manželstva by bolo, aby sa ženich vyhol imigračným kontrolám a zostal v Británii," uviedol inšpektor Pete Gallagher. Pakistanec sa podľa polície chcel takto dostať k občianstvu. K podobným zásahom polície proti podvodným sobášom za účasti slovenských neviest došlo v minulosti v Británii už viackrát¹¹.

Polícia: Právnik za peniaze lákal na sobáše s Číňanmi a Číňankami

Podľa policajného vyšetrovateľa právnik za peniaze lákal Slovákov a Slovenky na sobáše s ***Číňankami a Číňanmi***. Podľa polície najmenej v ôsmich prípadoch právnik Jozef P. (38) zorganizoval a za peniaze ***zabezpečil Slovákov na uzavretie fiktívneho manželstva s Číňanmi***. Vyšetrovateľ tvrdí, že za peniaze naviedol aj Ladislava R. (58), aby zabezpečoval ďalších ľudí ochotných sobášiť sa. Cieľom podvodných sobášov bolo získanie trvalého pobytu pre občanov Číny.

V ôsmich prípadoch účelových manželstiev uzatvorených v rokoch 2006 až 2010 čelí sedem osôb obvineniu z prevádzačstva. V prípade dokázania viny im hrozí trest odňatia slobody na dva až osem rokov. Stíhaní sú na slobode.

V prípade uzavretia manželstva s občanmi Slovenskej republiky by Číňania získali prvý trvalý pobyt na našom území na dobu piatich rokov z dôvodu zlúčenia rodiny. Podľa polície sa v rokoch 2006 až 2010 podarilo nalákať na takéto sobáš siedmich občanov Slovenska. Vyšetrovateľ tvrdí, že päť žien a traja muži vo veku od 25 do 58 rokov sa nechali zlákať na vidinu rýchleho zbohatnutia, získali finančnú odmenu od ***664,- do 1330,- eur***.

---

¹⁰ autor: TASR: Polícia: Slovenke nukal Turek za svadbu pre víza 500 eur, <http://www.cas.sk/clanok/209188/policia-slovenke-nukal-turek-za-svadbu-pre-viza-500-eur.html>, publikované dňa 24.10.2011

¹¹ autor: TASR: Sobášny podvod? Britská polícia zatkla Slovenku priamo na svadbe, <http://www.cas.sk/clanok/194519/sobasny-podvod-britska-policia-zatkla-slovenku-priamo-na-svadbe.html>, publikované dňa 28.03.2011

Siedmi Slováci takto uzavreli manželstvo s občanmi Číny na rôznych matričných úradoch v Bratislave. O udelenie povolenia na trvalý pobyt potom žiadali na polícii v rôznych mestách Slovenska. Prvý trvalý pobyt im bol udelený na päť rokov a oprávňoval ich zdržiavať sa v ktoromkoľvek zo štátov Schengenu. V jednom z fiktívnych manželov bol aj samotný organizátor. Za necelých **1000,- eur** sa oženil s Číňankou. Na sobáš nahovoril aj dcéru Nikoletu B. (35), ktorá dostala rovnakú sumu. Ďalších ženíchov a nevesty získaval z okruhu svojich priateľov a známych.

Policianti pri domových prehliadkach, prehliadkach nebytových priestorov a kancelárii organizátora policajti zaistili mobilné telefóny a rôzne listinné dôkazy. Na políciu predviedli aj štyroch Číňanov, ktorí sa sobášili. Očakáva sa ich vyhostenie zo Slovenska. Polícii sa čoraz viac darí odhaľovať túto trestnú činnosť. Začiatkom tohto mesiaca polícia obvinila päť osôb a koncom roka tri osoby z prevádzachstva za podvodné sobáše.

"Upozorňujeme občanov, aby si uvedomili všetky následky súvisiace s podvodnými sobášmi a nedali sa zlákať vidinou bohatstva a ľahko zarobených peňazí. Nie je s nimi spojená len trestnoprávna zodpovednosť, keďže sa občan dopúšťa trestného činu prevádzachstva, ale aj ďalšie záväzky spojené nielen s vyživovacou povinnosťou, ak sa v čase manželstva narodí deti, ale aj dedenie v prípade smrti," zdôraznil hovorca policajného prezídia Michal Slivka, ktorý informoval o prípade¹².

Vyšetrotateľ: Jaroslave dali za fiktívny sobáš so Srbom 300 eur

Polícia tvrdí, že Jaroslava (21) sa v Pezinku vydala za Harisa zo **Srbska** iba fiktívne a že za svadbu dostala **300,- eur**. Teraz aj jej hrozí väzenie.

Podľa vyšetrotateľa Sikret O. (41), **slovenský občan pôvodom zo Srbska**, chcel pre svojho synovca získať trvalý pobyt na Slovensku. V prípade uzavretia manželstva s občiankou Slovenska by získal prvý trvalý pobyt na našom území na dobu piatich rokov pre zlúčenie rodiny. Polícia tvrdí, že fiktívny sobáš začal Sikret O. organizovať ešte minulý rok. Za tisíc eur naviedol troch Slovákov (35 až 39), aby našli na vydaj Slovenku. Mala si zobrať Sikretovho synovca Harisa O. (21). Traja muži podľa polície zneužili finančnú tieseň 21-ročnej Jaroslavy G. a naviedli ju na uzavretie fiktívneho manželstva s občanom Srbska. Za to, že si ho vezme, jej vyplátili odmenu 300,- eur. Po tejto dohode sa bola ešte minulý rok svadba v budove starej radnice v Pezinku. Aby si sobáš nevesta nerozmyslela, traja muži boli za svedkov. Polícia ešte zisťuje, prečo cudzinec po uzavretí sobáša nepožiadal o udelenie trvalého pobytu, ale po vypršaní 90 dňových víz odcestoval domov.

Hlavný organizátor sobáša, traja svedkovia a nevesta sú obvinení z prevádzachstva. Hrozí im trest odňatia slobody na dva až osem rokov. Stíhaní sú na slobode. O prípade informovala Denisa Baloghová z policajného prezídia¹³.

---

¹² autor: Čas.sk: Polícia: Právnik za peniaze lákal na sobáše s Číňanmi a Číňankami , <http://www.cas.sk/sobas>, publikované dňa 19.03.2012

¹³ Vyšetrotateľ: Jaroslave dali za fiktívny sobáš so Srbom 300 eur, <http://www.cas.sk/clanok/218915/vysetrotatel-jaroslave-dali-za-fiktivny-sobas-so-srbom-300-eur.html>, publikované dňa 09.03.2012

Smetana by sa tešil, predané nevesty sú žiadané

Predaná nevesta, podplatený ženích, falošná svadba. Hudobný skladateľ Bedřich Smetana by dnes našiel podobných námetov nielen na komické opery plno aj u nás.

Prípadov, keď si Slováci nechajú zaplatiť za fingované manželstvo s cudzincami, pribúda. Polícii sa nedávno podarilo objasniť osem takých podvodov, ktoré sa stali v rokoch 2006 – 2010, známe sú aj ďalšie prípady.

Falošnými sobášmi sa cudzinci snažia získať povolenie na trvalý pobyt na Slovensku, a tým aj na voľný pohyb v krajinách schengenského priestoru. Riskujú však oveľa menej ako Slováci, ktorým za to hrozí väzenie. „*Polícii sa čoraz viac darí odhaľovať túto trestnú činnosť,*“ povedala hovorkyňa policajného prezídia Denisa Baloghová.

Cudzinci na územie Slovenska často prichádzajú ilegálne alebo len na turistické víza. Niektorí potom žiadajú o azyl, alebo hľadajú iný spôsob, ako tu legálne zostať. Ak sa im podarí zosobášiť so slovenským občanom, majú právo na „prvý trvalý pobyt“ na našom území na obdobie piatich rokov, a to pre tzv. dôvod zlúčenia rodiny. Vlni sa takto na Slovensko privydalo či priženilo až 747 cudzincov – z toho 214 z Južnej Kórey, 128 z Ukrajiny, 123 z Ruska a 73 z Číny.

Slováci, ktorí pristúpia na podvodné sobáše, si často neuvedomujú, že im hrozia vyššie tresty ako cudzincom. Tých v prípade odhalenia čaká iba vyhostenie z krajiny a zákaz vstupu na Slovensko zväčša na päť rokov. Ich domáci „manželia“ však čelia obvineniu z trestného činu prevádzkačstva. „*Potrestajú ich za to, že týmto osobám umožnili alebo pomohli zotrvať na Slovensku. Trestná sadzba je tam dva až osem rokov,*“ hovorí Jaroslav Ivor, dekan Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. Odhaľovanie tejto trestnej činnosti má na starosti Národná jednotka boja proti nelegálnej migrácii a cudzinecká polícia. Tá pri kontrolách vychádza zo zákona o pobyte cudzincov. „*Týkajú sa nových žiadostí o povolenie prechodného a trvalého pobytu, obnovenia týchto pobytov a plnenia povinností cudzincov,*“ vysvetlila Baloghová. Policajti preverujú najmä ubytovanie cudzincov, sídla firiem, kde majú pracovať, ich podnikateľskú činnosť, účelové manželstvá či zamestnanie.

Problém pochybných sobášov s cudzincami dosiaľ trápil predovšetkým vyspelé krajiny na Západe. Po vstupe Slovenska do Európskej únie v máji 2004, ale najmä do Schengenu v decembri 2007 sme podvodníkov z cudziny začali lákať i my. „*Dôvodom na také sobáše nie je ani tak ekonomická situácia u nás, ako to, že sme súčasťou Schengenu. Ak ten cudzí štátny príslušník dostane povolenie na trvalý pobyt u nás, môže sa voľne pohybovať v celom schengenskom priestore,*“ zdôvodnil Ivor¹⁴.

Poslal do otroctva dcéry, družka bola na to príliš stará

Pobyt v schengenskom priestore tak za poplatok bez problémov získajú desiatky ľudí z tretích krajín, úrady sa tým nezaoberajú.

---

¹⁴ autor: Radovan Krčmárik: Smetana by sa tešil, predané nevesty sú žiadané, <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/173961-smetana-by-sa-tesil-predane-nevesty-su-ziadane/>, publikované dňa 09.04.2012

Fotografie šťastných žien v náručí nových manželov smerujú najskôr na cudzineckú políciu v Škótsku, kde majú dokázať, že vzťah je skutočný. Potom ich pošlú domov, do osád na Slovensko, aby presvedčili rodiny, že dcéram sa za hranicami darí.

Dokument reportérok Kristíny Magdolénovej a Jarmily Vaňovej z rómskeho mediálneho centra (Mecem) priniesol svedectvá slovenských Rómov, ktorí sa v škótsku dostali do otroctva. „*Ved' tam chcú ísť*“, povedal Róm, ktorý do Británie poslal svoje dcéry. Poslal by aj družku, ale podľa neho je stará. „*Šancu majú len dievčatá okolo osemnástky*“, priznal bez zaváhania.

Dnes nikto nevie povedať, koľko žien z rómskych osád na Slovensku má za muža Pakistanca. Rómska komunita v Glasgowe o tom tiež mlčí. Asi tritisíc Rómov zo Slovenska, Česka a Rumunska tam žije na jedinej ulici – **Allison Street**, opisujú situáciu reportérky z Mecemu. Rodiny v osadách si myšlienku, že by ich dcéry mohli byť uväznené vo verejných domoch, nepripúšťajú. Odchod za hranice je podľa mnohých z nich jedinou cestou k lepšiemu životu.

Mnohí otrokári sa v osadách na Slovensku prezentujú ako úspešní podnikatelia. „*Stavajú si domy, predvádzajú svoje bohatstvo a nerómske médiá ich často prezentujú ako pozitívne vzory pre komunitu*“, upozorňuje Jarmila Vaňová¹⁵.

Maročana zo sobášnej siene odvedli na políciu a vyhostili zo Slovenska

Policajti v sobášnej sieni prekazili pokus **Slovenky (28) a Maročana (31)** o fingované manželstvo. Koľko naši ľudia za také sobáše berú? Silviu (28) z košického sídliska Luník IX. nahovoril druh aj s ďalším mužom, aby uzavrela fiktívne manželstvo s Maročanom (31). Cudzinec nedávno z Belgicka pricestoval do metropoly východného Slovenska. V sobášnej sieni však policajti svadbu prekazili, pretože Maročan bol u nás neoprávnene. Namiesto sobáša Maročan skončil na policajnej stanici a Slovensko opustil so zákazom vstupu na naše územie na tri roky. "Nevestu" a jej dvoch komplicov (39, 23) obvinili z prevádzačstva. V prípade dokázania viny pred súdom im hrozí trest jeden až päť rokov. "*Slovenskí občania za uzatvorenie fingovaných manželstiev s cudzincami inkasujú rôzne sumy v rozmedzí od jeden do 4-tisíc eur*," vraví hovorkyňa policajného prezídia Denisa Baloghová.

Z ktorých krajín prichádzajú na Slovensko ľudia, ktorí sa snažia uzavrieť fingované manželstva s našimi občanmi, aby mohli ostať v Európskej únii? Podľa hovorkyne sa o účelové manželstvá na Slovensku v minulom a tomto roku najviac snažili občania z Číny, Vietnamu, Turecka, Alžírsku, Albánska, Srbska a Čiernej hory¹⁶.

Slovenkám platili za sobáš so Srbmi, pozrite sa koľko!

Siedmim **Slovenkám gang platil za sobáše so Srbmi**, aby ich manželia mohli požiadať o pobyt v Európskej únii. Koľko im za to platili?

---

¹⁵ autor: Rudolf Sivý: Poslal do otroctva dcéry, družka bola na to príliš stará, <http://romovia.sme.sk/c/6930129/poslal-do-otroctva-dcery-druzka-bola-na-to-prilis-stara.html#ixzz3pCnXJBCL>, publikované dňa 10. 9. 2013

¹⁶ Maročana zo sobášnej siene odvedli na políciu a vyhostili zo Slovenska, <http://www.cas.sk/clanok/264008/marocana-zo-sobasnej-siene-odvedli-na-policiu-a-vyhostili-zo-slovenska.html>, publikované dňa 28.10.2013

Gang pôsobil na území Slovenska, Nemecka, Dánska a Srbska. Pre získanie pobytu Srbov na území Európskej únie mala partia dohadovať a uzatvárať fiktívne manželstvá so Slovenkami. Objednávku na fiktívne sobáše spolu s peniazmi mala prijať od občana Srbska prijímať Srbka žijúca v Nemecku. Srbka je podozrivá, že oslovovala slovenských sprostredkovateľov, ktorí mali tipovať slobodné Slovenky podľa zadaných požiadaviek - vek a podobne. Traja Slováci - René (25), Roman (26) a Jozef (28) sú podozriví, že vytipovali minimálne sedem Košičaniek, ktorým mali za fiktívny sobáš so Srbmi ponúknuť odmenu *tisíc eur*.

Ako zistil Čas.sk, nevesty boli väčšinou vo veku okolo 24 rokov, jedna má 45 rokov. Ženy v sprievode so štvrtým obvineným Košičanom Pavlom B. (31) cestovali do Dánska, kde mali uzavrieť manželstvo. V Nemecku mali Srbi požiadať o prechodný alebo trvalý pobyt pre zlúčenie rodiny. Dvaja Slováci, ktorých polícia považuje za organizátorov kšeftov s nevestami, sú za podobnú trestnú činnosť väzobne stíhaní v Spojenom kráľovstve, ostatní obvinení sú stíhaní na slobode. Trestné stíhanie dvoch Srbov s nemeckým občianstvom bude odstúpené do ich domovskej krajiny.

"Vyšetrovatel' Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii obvinil jedenásť členov medzinárodnej organizovanej skupiny zo zločinu prevádzachstva. Jedenásti Košičania sa ho mali dopustiť dohadovaním a uzatváraním falošných manželstiev s cudzincami," uviedol hovorca policajného prezídia Michal Slivka¹⁷.

Svadbu Inda a Rómky v Košiciach prerušilo deväť policajtov

Fingovaná svadba alebo naozajstná láska? 40-ročná Rómka Gabriela Kováčová si v sobotu popoludní brala na staromestskej radnici v Košiciach *o desať rokov mladšieho Inda Amreeka Singha*. Oboch mladomanželov prišlo skontrolovať dokopy deväť príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície, no svadbu im posvätili. A to aj napriek tomu, že zaľúbenci mali problém vôbec si dať pusu.

Poslanec strany Siet' v košickom Starom Meste Igor Petrovčík vo svojej „kariére“ sobášiaceho poslanca doteraz oddal desať párov. Aj teraz to mala byť tuctová svadba a nič nenasvedčovalo, že nastane niečo mimoriadne. Tesne pred obradom však do kancelárie pri svadobnej sále dorazila 9-členná delegácia príslušníkov hraničnej a cudzineckej polície. Tých bolo paradoxne spolu viac ako svadobčanov. Policajti si kvôli podozreniu z fingovaného sobáša prišli skontrolovať indického mladomanžela, ako aj jeho nevestu. *„Zatiaľ som nič také nezažil, policajti boli v civile a povedali mi, že musia skontrolovať všetky doklady oboch manželov. Vyzeralo to tak, že svadba sa ani neuskutoční, no potom budúci manžel vytiahol z vrečka nejaký doklad totožnosti. Policajti na seba pozreli a povedali mi, že môžem pristúpiť k sobášu a odišli. Nastalo len mierne oneskorenie sobáša, tipujem tak okolo 10-15 minút,“* povedal nám poslanec Igor Petrovčík.

Na samotnom svadobnom akte boli okrem dvoch rómskych svedkov podľa našich informácií už len tri maloleté osoby a jeden zrejme ďalší rodinný príslušník nevesty, pre ktorú to bol prvý sobáš. Jej manžel bol už predtým raz ženatý, bližšie informácie sme sa však nedozvedeli, keďže staromestská matrika nám odmietla sprístupniť údaje o mladomanželloch.

¹⁷ Slovenkám platili za sobáš so Srbmi, pozrite sa koľko!, <http://www.cas.sk/clanok/300478/slovenkam-platili-za-sobas-so-srbmi-pozrite-sa-koľko.html>, publikované dňa 25.11.2014

Svadba prebiehala v dvoch jazykoch, Ind mal tlmočníka a svoj súhlas s manželským sľubom vyjadril slovom „yes“. Počas celého obradu pomerne nervózna nevesta, ktorá na rozdiel od manžela po anglicky vôbec nehovorila, sa zmožila po chvíľkovom váhaní na áno. Najväčšie prekvapenie nastalo po výzve, aby si mladomanželia dali pusu. Na prvú výzvu totiž vôbec nereagovali. Podľa našich informácií však potom dal svedok neveste pokyn, aby sa predsa len pobožkali. Sklamany bol ten, kto čakal vášnivý bozk. Košičanka po počiatočnom zháčení svojmu čerstvému manželovi napokon predsa len cudne nastavila líce. Zaujímavosťou bol aj samotný odchod zo svadby, párik zrejme nemal objednanú žiadnu reštauráciu. Po obrade sedeli na jednej lavičke v blízkom parku ženích a na ďalšej nevesta a niektorí jej rodinní príslušníci aj s človekom, ktorý podľa našich informácií „zoznámil“ indického mladomanžela s jeho slovenskou nevestou. Nevesta nebýva tam, kde uviedla. Chceli sme vedieť aj bližšie podrobnosti o svadbe a skúsili sme navštíviť nevestu v mieste jej trvalého bydliska. Od susedy dôchodkyne na Czambelovej ulici sme sa dozvedeli, že tam už s rodinou vyše 10 rokov nebývajú. Ďalší susedia si na ňu vôbec nespomenuli. Podľa riaditeľa národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii Úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru Adriána Begáňa preverovali túto svadbu na základe informácie smerujúcej k podozreniu z uzavretia účelového manželstva. „*Vzhľadom k tomu, že cudzinec mal v poriadku všetky doklady – najmä ohľadom pobytu, nebol zákonný dôvod predmetnej svadbe zabrániť. Ďalšie informácie neposkytneme zo služobných dôvodov,*“ uviedol pre náš denník.

Čo získa cudzinec svadbou:

- cudzinec, ktorý si zoberie Slováka, môže požiadať o trvalý pobyt na Slovensku na päť rokov a zároveň získa neobmedzený vstup do celého schengenského priestoru.
- ak sa obyvateľ Slovenskej republiky nechá nahovoriť na fingovanú svadbu s vidinou ľahkého zárobku, vystavuje sa trestnému stíhaniu za prevádzачstvo a hrozí mu, resp. jej aj väzenie od 2 do 8 rokov.
- cudzincovi hrozí vyhodenie na päť rokov. Ak sa v čase manželstva narodí deti, sú tu záväzky spojené s vyživovacou povinnosťou a v prípade smrti nároky na dedenie.
- podľa zverejnených štatistík kriminalisti odhalili minulý rok deväť takýchto prípadov občanov krajín mimo Európskej únie, obvinených bolo 12 osôb, zisk páchatel'ov bol približne 16000,- eur¹⁸.

Na fingované sobáše lákajú aj Slovenky, končia v hrozných podmienkach

Osemnásťročná Slovenka Klára Balogová bola bez peňazí a vo vysokom štádiu tehotenstva, keď pricestovala do Anglicka, aby sa vydala za muža, ktorého nikdy nevidela. Sľúbili jej čisté miesto. Klára vedela, že nechce ju ani jej dieťa. Dvadsaťtiročný Pakistanec sa s ňou chcel oženiť, aby získať právo žiť a pracovať v Európskej únii. Tehotenstvo ženy je v týchto prípadoch veľké plus. Rómke z rómskej osady na východnom Slovensku pri hraniciach s Ukrajinou a Maďarskom sľúbili čisté miesto na bývanie v Británii a možno trocha peňazí. V skutočnosti ju niekoľko dní po príchode do Británie presunuli z Manchesteru do Glasgowa v Škótsku, kde ju držali v byte s budúcim manželom. Strážil ju on alebo jeho mladší brat a zobrali jej osobné doklady. Nesmela chodiť sama von. "*Raz do týždňa sme išli spolu von. Nikdy som nemohla ísť sama.*"

¹⁸ Autor: Marián Kizek: Svadbu Inda a Rómky v Košiciach prerušilo deväť policajtov, <http://kosice.korzar.sme.sk/c/7928977/svadbu-inda-a-romky-v-kosiciach-prerusilo-devat-policajtov.html#ixzz3pBjQ3fk>, vydané 24. 7. 2015

Každý rok sú desiatky žien z chudobných kútov východnej časti Európskej únie nalákané na Západ, kde im muži - podľa úradov často Ázijci či Afričania - zaplatia veľké finančné sumy, pretože chcú žiť, pracovať alebo získať sociálne benefity v krajine svojho výberu a získať voľný pohyb v Európskej únii.

Sprostredkovateľmi sú často organizované zločinecké skupiny, ktoré zhrabnú väčšinu zisku. Ženy niekedy skončia uväznené v cudzej krajine s prázdnyimi rukami. Sociálny pracovník Nicholas Ogu povedal, že vie o niekoľkých ďalších ľuďoch z rómskej osady, ktorí uzavreli v Británii manželstvo. Obchod, ako to nazývajú, kontroluje rómska partia, ktorá získava nezamestnaných a slabo vzdelaných ľudí sľubom dobrého zárobku v zahraničí. Ženy sa stávajú nevestami v podvodných sobášoch alebo sú nútené k prostitúcii, zatiaľ čo muži zvyčajne skončia pri nútenej práci. *"Nalákajú ich, niekedy im ponúknu aj letenku, inokedy cestujú autobusom či autom... Pripraví svadbu... Keď muži majú, čo chcú, zbavia sa ich,"* citovala Ogu agentúra AP.

Podľa slovenského veľvyslanca v Británii Miroslava Wlachovského sú páchatelmi tejto činnosti skupiny Slovákov či Čechov žijúcich v Británii. Osobitne obľúbené je u nich Škótsko, pretože jeho zákony umožňujú uzavrieť manželstvo bez súhlasu rodičov od 16 rokov veku - na rozdiel od 18 rokov v ostatnej časti Spojeného kráľovstva, povedal. Tehotná žena je považovaná za plus, pretože zvyšuje šance ženícha, aby mohol v krajine zostať.

V novembri britská polícia uviedla, že odhalila gang obchodníkov s ľuďmi, ktorému 38-ročný pakistanský ženích zaplatil až **15000,- libier (21180,- eur)** za 20-ročnú tehotnú nevestu zo Slovenska. Žena si myslela, že ide navštíviť sestru, ale na letisku Luton v Londýne ju namiesto nej čakal muž, ktorý ju zobral do bytu a v júli musela uzavrieť v Rochdale sobáš vedený imámom, uviedla polícia. Keď mal manžel potrebné doklady, žena, ktorá pózovala ako sestra obete, ju zobrala do nemocnice na interrupciu. Až tam sa obeť, ktorá nehovorila po anglicky, od tlmočnice dozvedela, čo sa malo stať. *"Myslela si, že išla po pomoc, pretože má bolesti brucha. Bola absolútne zdesená,"* uviedol policajný inšpektor z Rochdale James Faulkner.

Nádejní "ženísi" to skúšajú všetkými možnými spôsobmi, aj cez Facebook, kde sľubujú hory-doly vrátane nehynúcej lásky. Mnohé z týchto žien sú veľmi zraniteľné, pretože majú často za sebou zložitú minulosť alebo znížené mentálne schopnosti. Iba zopár prípadov sa skončilo rozsudkami, pretože ženy po takejto životnej skúsenosti často ujdú do inej členskej krajiny. A ak predsa len zostanú, bývajú vydesené alebo neschopné svedčiť pred súdom. Mnohokrát sú tiež také chudobné, že sa radšej nechajú zneužívať v zahraničí, ako by mali zostať doma.

Slovenka Klára Balogová v Británii porodila a potom mala uzavrieť fingované manželstvo. V nemocnici však začali mať pochybnosti o otcovstve dieťaťa a zistili tiež, že žena netrafí k bytu, kde mala údajne bývať. Napokon ženícha deportovali z krajiny ešte pred svadbou. Klára zostala v sociálnom príbytku a pred dvoma rokmi sa za pomoci sociálnych pracovníkov vrátila na Slovensko. Jej dcérka zostala sociálnej starostlivosti v Británii, pretože vlastná matka by sa podľa úradov nebola schopná o ňu postarať.

"Nechcela som *ša* vrátiť domov. V Anglicku mi bolo stokrát lepšie," vyjadrila sa napriek všetkému Klára¹⁹.

Tehotná Slovenka (20) obeťou obchodu s ľuďmi: Vydali ju za islamistu, chceli ju donútiť k potratu!

Britská polícia rozbila v oblasti mesta Manchester gang, ktorý obchodoval s ľuďmi a jeho obeťou sa stala aj tehotná 20-ročná žena zo Slovenska. Polícia zatkla pri raziách 13 podozrivých páchatel'ov, z toho desať mužov a tri ženy. Informoval o tom vo štvrtok spravodajský portál britskej stanice BBC.

Tehotnú ženu gang takmer vmanipuloval po fingovanom sobáši do interrupcie. Dvadsaťročnú Slovenku predal gang v metropolitnom grófstve Veľký Manchester za **15000,- libier** a zorganizoval aj sobáš s mužom, ktorému hrozila deportácia z Británie, informovala polícia. Žena povedala tlmočnikovi v nemocnici, že ju "predali proti jej vôli" a vyhládka na interrupciu ju "vydesila". Skupina desiatich zatknutých mužov a troch žien je vo veku 24 - 57 rokov a stále sa nachádzajú vo väzbe. Zadržali ich v stredu 12. novembra na adresách v mestách Rochdale, Failsworth a Cheetham Hill v oblasti Veľkého Manchesteru.

Polícia informovala, že žena, ktorá bola v 25. týždni tehotenstva, priletela v máji na letisko Luton pri Londýne v presvedčení, že ide na návštevu sestry. Stretla sa tam s mužom, ktorý tvrdil, že je priateľ jej sestry a odviezol ju na adresu vo Failsworth. Potom ju predal inému mužovi. V júli ju vydali v Rochdale v súlade s islamským právom šaría. Ženu zo Slovenska neskôr odviezli do nemocnice na stretnutie so ženou, ktorá vystupovala ako tlmočnica a tá povedala zdravotníckemu personálu, že tehotná žena chce podstúpiť interrupciu. So ženou zo Slovenska sa však rozprával aj nezávislý tlmočník a vtedy podľa polície vysvitlo, že "ženu predali na sobáš proti jej vôli". Polícia dodala, že žena vôbec nevedela o podlych motívoch skupiny a v čase, keď sa to dozvedela, bolo už príliš neskoro. Podvedená žena povedala, že ju predali mužovi, s ktorým "žila za účelom zabezpečiť mu štatút prisťahovalca v Británii".

Policajný inšpektor James Faulkner vysvetlil, že v súčasnosti je trend obchodovať s tehotnými ženami, pretože podľa vžitých predstáv skôr dostanú prisťahovalecký štatút. Polícia je presvedčená, že v meste Manchester je 400 prípadov fingovaných manželstiev. Podozrivých teraz zadržávajú vo väzbe za trestné činy obchodovania s ľuďmi a plánovania porušenia prisťahovaleckého zákona²⁰.

Polícia zadržala skupinu, ktorá získavala ženy na nútené sobáše

Ženy boli na základe tipov a odporúčaní prevažne zo sociálne slabších skupín, najmä z Košíc a ich okolia.

¹⁹ Na fingované sobáše lákajú aj Slovenky, končia v hrozných podmienkach, _ <http://www.ta3.com/clanok/1062590/na-fingovane-sobase-lakaju-aj-slovenky-koncia-v-hroznych-podmienkach.html>, publikované dňa 26.5.2015

²⁰ Tehotná Slovenka (20) obeťou obchodu s ľuďmi: Vydali ju za islamistu, chceli ju donútiť k potratu!, _ <http://www.topky.sk/cl/10/1438063/Tehotna-Slovenka--20--obitou-obchodu-s-ludmi--Vydali-ju-za-islamistu--chceli-ju-donutit-k-potratu->, publikované dňa 14.11.2014

Policaisti z Úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru riešili v uplynulých dňoch prípad obchodovania s ľuďmi a na východe Slovenska aj prevádzachstvo. TASR (t.j. Tlačová agentúra Slovenskej republiky) informoval Michal Slivka, hovorca prezídia Policajného zboru.

V prvom prípade išlo podľa neho o organizovanú skupinu pôsobiacu na území Slovenska, Rakúska, Nemecka, Belgicka a Dánska. Jej členom bol okrem Slovákov aj jeden Ind. Na území Slovenska získavali mladé ženy na nútené sobáše. Ženy boli na základe tipov a odporúčaní prevažne zo sociálne slabších skupín, najmä z Košíc a ich okolia. Sľubovali im prácu v zahraničí s ubytovaním a dobrým zárobkom. To, že majú byť obeťou núteného sobáša, sa dozvedali až v aute cestou do Bratislavy alebo Viedne. Ak sobáš odmietli, boli zavražďované, psychicky aj fyzicky týrané, povedal Slivka. Ženy boli podľa neho tiež zneužívané na podpisovanie rôznych listín. Po príchode do Bratislavy a Viedne si ich prevzal cudzinec, ktorý zabezpečoval sobáš a ženíchov. Ženy prepravil do Nemecka alebo Belgicka, kde na ne čakali budúci manželia z krajín mimo Európskej únie. Odtiaľ nevesty aj so ženíchmi prepravil do Dánska, kde sa svadobný obrad uskutočnil. Po uzavretí formálneho sobáša sa opäť vrátili do Nemecka alebo Belgicka, kde si cudzinci vďaka sobášnemu listu vybavovali doklady na pobyt v krajinách Európskej únie.

Za jeden sobáš skupina zarobila **3000,- eur**. Dvaja Slováci, Milan M. (42) a František M. (55) sa už nachádzajú vo väzbe a vyšetrovateľ ich obvinil z trestného činu obchodovania s ľuďmi, za čo im v prípade dokázania viny hrozí trest odňatia slobody na sedem až 12 rokov, doplnil Slivka²¹.

Rómov zo Slovenska usvedčil súd v Británii z obchodovania s ľuďmi

Troch členov gangu Rómov zo Slovenska uznal súd v Británii za vinných z obchodovania s ľuďmi, informovala dnes stránka denníka Daily Express. Verdikt by podľa neho mohol padnúť už v piatok.

Hlavou gangu bol Tibor Suchý, ktorého súd poslal v decembri 2013 na desať rokov za mreže. Roman Žiga, jeho brat Jozef a Igor Boroš účasť na lukratívnom obchode popreli. Sudca Michael Topolski ich však uznal za vinných z obchodovania s ľuďmi a sľúbil im tvrdé tresty, napísal denník Daily Mail.

Gang lákal do Británie slovenské Rómky s cieľom predat' ich ako nevesty. Sľuboval ženám lepší život, v skutočnosti ich však ponúkal na predaj osobám, ktoré nie sú občanmi žiadnej členskej krajiny Európskej únie.

Gang do Británie dopravil v roku 2013 najmenej štyri ženy zo Slovenska a ponúkol ich najmä Indom a Pakistancom, ktorí chceli získať občianstvo v Európskej únii.

Tibor Suchý ženy zadržoval v meste Gravesend, kým nenašiel záujemcu. Suchý, jeho manželka Viktória Sanová a jej brat René priznali vinu ešte pred začiatkom procesu, pripomenul Daily Mail.

---

²¹ Polícia zadržala skupinu, ktorá získavala ženy na nútené sobáše, <http://www.sme.sk/c/7937121/policia-zadrzala-skupinu-ktora-ziskavala-zeny-na-nutene-sobase.html>, publikované dňa 29.7.2015

Jednej z obetí gang sľúbil prácu baličky ovocia. Po príchode do Británie ju však donútil k prostitúcii a potom ju predal Indovi za **3000,- libier (zhruba 4256,- eur)**.

Hoci sa jednej zo žien podarilo uniknúť, miestna polícia jej nepomohla a bola tak nútená obrátiť sa na slovenskú políciu. "*Je smutnou pravdou, že polícia vedela o tejto žene a dokonca ju vypočúvala, ale neposunula informácie špecializovanému policajnému tímu, ktorý má prostriedky na riešenie takéhoto trestného činu,*" konštatovala prokurátorka Riel Karmy-Jonesová. Lukratívny obchod sa dostal na svetlo sveta po tom, čo Pakistanec znásilnil svoju novú nevestu tak brutálne, že takmer vykrvácala²².

Indovia a Pakistanci sa s mladými Rómkami zo Slovenska sobášia aj pre ich európske občianstvo, ktoré mimoeurópskym občanom umožňuje predĺžiť si pobyt v Británii²³.

Niektoré prípady boli opísané z viacerých uhlov pohľadu a niektoré z prípadov je možné nájsť aj v popise od orgánov činných v trestnom konaní či v rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

Osoby, ktoré boli identifikované ako obeť obchodovania s ľuďmi a prejavili záujem o vstup do programu, boli aj do tohto programu zaradené.

Je nutné poznamenať, že orgány činné v trestnom konaní postupujú aj z úradnej povinnosti, a teda aj na základe podnetov z uverejnených článkov. Informovanie o problematike obchodovania s ľuďmi nielen za účelom nútených sobášov, ale aj za iným účelom napomáha k zvyšovaniu povedomia širokej verejnosti.

---

²² Rómov zo Slovenska usvedčil súd v Británii z obchodovania s ľuďmi, <http://www.teraz.sk/krimi/romovia-britania-obchodovanie-s-ludmi/151437-clanok.html>, publikované dňa 19. 8. 2015

²³ V Británii súdia Slovákov za obchodovanie s ľuďmi, <http://spravy.pravda.sk/domace/clanok/365021-v-britanii-sudia-slovakov-za-obchodovanie-s-romkami/>, publikované dňa 19.8.2015

6 Odporúčania

1. Zvýšiť mieru efektívnej identifikácie obetí obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov
2. Zefektívniť vyhľadávanie a usvedčovanie páchatel'ov trestného činu prevádzačstva
3. Rozvinúť a zintenzívniť komunikáciu a spoluprácu medzi cudzineckou políciou a matrikami v rámci Slovenskej republiky
4. Zvýšiť informovanosť verejnosti a cez vhodné kanály aj zraniteľných skupín o fenoméne obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov a jeho nástrahách
5. Informovať verejnosť a cez vhodné kanály aj zraniteľné skupiny o účelových manželstvách z hľadiska trestnoprávnej zodpovednosti osôb vstupujúcich do účelového manželstva
6. Zabezpečiť jednotný výklad pojmu „nútený sobáš“ v medzinárodnom meradle
7. Vytvoriť možnosti uľahčenia dôkaznej situácie pre orgány činné v trestnom konaní
8. Zvýšiť povedomie orgánov činných v trestnom konaní a súdov o problematike obchodovania s ľuďmi a jeho špecifických foriem
9. Zaviesť možnosť anulovania manželstva po preukázaní obchodovania s ľuďmi za účelom núteného sobáša
10. Zabezpečiť komunikáciu a výmenu informácií medzi zastupiteľskými úradmi Slovenskej republiky v zahraničí a osobitnou matrikou
11. Zabezpečiť posun informácií v prípade uzatvorenia manželstva slovenského štátneho občana v zahraničí osobitnej matrike
12. Zjednotenie postupov a pojmov pri odhaľovaní a vyšetřovaní prípadov obchodovania s ľuďmi
13. Zjednotenie legislatívy a postupov na medzinárodnej úrovni v oblasti uzatvárania manželstiev
14. Zefektívniť spoluprácu na medzinárodnej úrovni, napríklad zavedením inštitútu európskeho prokurátora pre cezhraničné trestné činy a zjednodušenie policajnej medzinárodnej spolupráce a výmeny informácií

7 Záver

Cieľom výskumnej práce bolo sumarizovať informácie o účelových manželstvách a obchodovaní s ľuďmi za účelom nútených sobášov; nájsť prepojenia medzi účelovými manželstvami a obchodovaním s ľuďmi; poukázať na možné nedostatky zaužívaných praktík a navrhnúť vhodné možnosti riešenia z pohľadu spracovateľa správy.

Druhá kapitola si kládla za cieľ zadefinovať pojmy ako účelové manželstvo a obchodovanie s ľuďmi s dôrazom na nútené sobáše ako jednu z foriem obchodovania s ľuďmi.

Tretia kapitola sa venovala dokresleniu situácie využitím štatistických výstupov od Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, národnej jednotky či od informačného centra tak, aby obsiahli oba dôležité fenomény, a to účelové manželstvá a nútené sobáše v rámci obchodovania s ľuďmi.

Dôvodom, prečo sme sa v rámci výskumnej práce zamerali práve na účelové manželstvá a nútené sobáše v rámci obchodovania s ľuďmi bolo aj to, že účelové manželstvo a nútené sobáše v rámci obchodovania s ľuďmi môžu vykazovať podobnosti situácií, ako aj možné prepojenia. To sa nám podarilo predostrieť v kapitole štyri a päť, kde sú rozoberané prípady účelových manželstiev a nútených sobášov. Podklady nám poskytli mimovládne organizácie pracujúce s obeťami obchodovania s ľuďmi, ako aj štátne orgány v postavení orgánov činných v trestnom konaní a súdy. Zároveň sme využili aj fond informácií sprostredkovaných médiami. V niektorých prípadoch média popisovali prípady, ktoré sú rozoberané v kapitole štyri, avšak pre komplexnosť prezentácie prípadu či problematiky sme považovali za užitočné a potrebné poskytnúť čitateľovi náhľad na situáciu aj z iného uhla pohľadu.

Šiesta kapitola je zhrnutím možných komplikácií, ktoré boli spomenuté respondentmi počas vykonávaných rozhovorov, respektíve vyplynuli z poskytnutých podkladov.

Nepodarilo sa nám získať informácie k takzvaným „vykorisťujúcim účelovým manželstvám“, teda k prípadom, kde po uzavretí účelového manželstva by partneri dobrovoľne ostali žiť spoločne v jednej domácnosti a jeden z páru by druhého vykorisťoval.

Taktiež sa nám nepodarilo získať ani informácie k prípadom, kde by po uzavretí účelového manželstva boli „novomanželia“ vykorisťovaní treťou osobou, napríklad osobou, ktorá im sprostredkovala sobáš či zabezpečovala potrebné administratívne náležitosti v súvislosti s uzavretím manželstva.

Podarilo sa nám však nájsť prepojenie medzi účelovými manželstvami a obchodovaním s ľuďmi ako takým. Prepojenie je možné, ak ponuka na sobáš s osobou, ktorá nie je občanom Slovenskej republiky alebo občanom iného členského štátu Európskej únie, alebo občanom zmluvného štátu Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo nemá trvalý pobyt na ich území, je formou náboru.

Ide prevažne o ženy, ktoré sú do zahraničia zlákané pod zámienkou uzavretia manželstva s cudzincom za finančnú odmenu. Po príchode do zahraničia zväčša dôjde k odobratiu osobných dokladov, k obmedzovaniu osobnej slobody a prípadne k zastrášaniam či násiliu.

Manželstvo je uzavreté buď z donútenia, alebo aj ak sa uzavrie dobrovoľne, je možné následné sexuálne či pracovné vykorisťovanie. Bohužiaľ, žiadna z osôb, ktoré boli takto zneužitú, si neuvedomovala možné nástrahy. Okrem slabých sociálnych pomerov, nízkeho stupňa vzdelania, naivity je dôležitým push faktorom možnosť získať v krátkom čase za čo najnižšiu možnú snahu vysokú finančnú odmenu.

Celej situácii by samozrejme pomohla osвета zameraná na nástrahy, ktoré sa skrývajú za lákavou ponukou, tak ako v prípade účelových manželstiev, tak aj v prípadoch obchodovania s ľuďmi. V prípadoch účelových manželstiev hrozí trest odňatia slobody na dva až osem rokov, pre cudzinca tento trest je v podobe vyhostenia, no v tomto prípade slovenský štátny občan či občan Európskej únie môže byť pozbavený osobnej slobody. V prípadoch obchodovania s ľuďmi je situácia odlišná, nakoľko zneužívanie osôb môže mať za následok nielen psychickú traumu, ktorú nie každá osoba dokáže spracovať a bojuje s ňou do konca svojho života.

Ďalšou oblasťou, ktorá si zaslúži úpravu, je spolupráca medzi matrikami jednotlivých krajín. Vytvorenie jednotného kontaktného bodu pre matriky, ktorý by svojmu partnerovi v zahraničí hlásil uzavretie manželstva štátneho príslušníka daného štátu. Aj takýmto spôsobom by sa dalo predísť dvojmanželstvu či dospieť k včasnej identifikácii prípadov účelových manželstiev, alebo prípadov obchodovania s ľuďmi za účelom nútených sobášov.

V tejto oblasti dávame do pozornosti Haagsky dohovor o Apostille, respektíve Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín. Ak by k tomuto Dohovoru pristúpili minimálne všetky štáty Európskej únie, napomohol by k zníženiu rôznych foriem trestnej činnosti a zneužívania sociálneho systému jednotlivých krajín.

Pre úspešné trestné stíhanie, hlavne prípadov obchodovania s ľuďmi je esenciálna a nevyhnutná aktívna, efektívna a pružná spolupráca orgánov činných v trestnom konaní. Pre trestné konanie je kontraproduktívne a neefektívne, ak dožiadanie z jedného členského štátu Európskej únie do druhého využitím inštitútu medzinárodnej právnej pomoci trvá mesiace až roky. Je potrebné, aby boli dožiadania tak závažnej trestnej činnosti vybavované promptne a bezodkladne.